

VEČERNIK

POŠTNA PLACANA V GOTOVINI

Leto XV.
Štev. 10

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
TELEFON UPRAVE: 25-67 in 28-67
TELEFON OGLASNEGA ODDELKA: 25-67
Poslovalnica Ljubljana, Franciškan. 6. tel. 46-91
Poslovalnica Celje, Prešernova 3. telefon 280

Maribor, torek 14. januarja 1941

NAROCNINA NA MESEC
Prelema v uravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din. tujina 30 din.
POSTNI ČPKOVNI RACUN 11.409

Cena
din 1.—

Pred angleško letalsko ofenzivo?

Angleška ofenziva naj bi onemogočila pripravo za neposredni napad na Anglijo čez Kanal — Novi veliki nemški napadi na Anglijo in angleški na razne postojanke na celini — Stalen dotok letal iz Amerike

NEW YORK, 14. januarja, CBS. Po zanesljivih informacijah se pripravljajo angleško vrhovno vojni vodstvo na pričetek velikih operacij tudi na zahodnem bojišču. Te operacije se bodo pričele z letalskimi ofenzivami, ki ne bodo izvajane samo ponoči, kakor doslej večinoma, ampak tudi po dnevu. Prehod v pričetek letalskih ofenziv omogoča Angležem naglo naraščanje njihovega letalstva. Angleško letalstvo namerava s svojo lastno ofenzivo največjega stila onemogočiti sploh vsako pripravo kakršnega koli neposrednega sovražnega napada na Anglijo čez Kanal. Zdi se, da so se uvodne operacije že pričele.

Nemška in angleška vojna poročila

VČERAJSNJE NEMŠKO POROČILO
BERLIN, 14. jan. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče uradno vojno poročilo: Včeraj je nemško letalstvo izvedlo ogledniške polete nad Veliko Britanijo. V noči od 12. na 13. januar so močne skupine bombnikov napadle v vojaškem oziru važne cilje v Londonu. Ugotovljeno je bilo, da je pri tem napadu izbruhnilo nekaj velikih požarov na mestih južno in severno od izliva reke Temze. Prav tako je nastal velik požar tudi v jugovzhodnem delu mesta, odkoder se je dvigal visoko dim. Ra-

zen tega so nemški bombniki bombardirali tudi vojaške cilje ob lužni angleški obali.

Položene so bile mine še pred nekaterimi angleškimi pristanišči. V nedeljo okoli poldneva je sovražnik spet poskušal z manjšimi skupinami letal prileteti nad zasedeno ozemlje. Naša protiletalska artilerija je pri tej priliki sestrelila dve sovražni letali, dočim so tretje zbili na tla naših lovci. Danes v prvih jutranjih urah so posamezna sovražnikova letala vrgla nekaj bomb nad južno Nemčijo, med drugimi so padle bombe tudi na mesto Bay-

ruth. Sovražnik je včeraj izgubil štiri letala.

DANASJNA POROČILA.

BERLIN, 14. jan. AP. Britanska letala so bombardirala Bayreuth, kjer je vsakoletni Wagnerjev festival in druge vojaške objekte v južni Nemčiji. Škoda je minimalna. Nemška letala pa so nočjo napadla London, Brighton in Eastbourne.

BERLIN, 14. jan. UP. Nemška pomorska artilerija, obalski čolni in protiletalske baterije so streljale na večjo formacijo angleških bombnikov, ki so leteli čez Kanal. Pet bombnikov je bilo sestreljenih, ostali pa so se vrnili.

VELIK NEMŠKI NAPAD NA ANGLIJO

LONDON, 14. jan. United Press. Nemška letala so v velikih valovih napadla neko južnoangleško mesto ter vrgla na tisoče zažigalnih in eksplozivnih bomb v napadu, ki je trajal nočjo nad eno uro. Število nemških letal je bilo tako ogromno, da se je slišal tršč njihovih motorjev na velike razdalje.

NAPADI NA SREDOZEMLJU

LONDON, 14. jan. Reuter. Nemška in

italijanska letala so izvršila pet napadov na angleške ladje v Sredozemlju. Napadi so trajali do mraka in najmanj 7 letal je bilo sestreljenih.

NAPADI ANGLEŠKEGA LETALSTVA

LONDON, 14. jan. Associated Press. Letalsko ministrstvo javlja, da so angleška letala začela z dnevnimi in nočnimi napadi na ladjeve sil osi in petrolejske rafinerije. Prav tako so bile napadene nemške postojanke ob kanalski obali in v severni Franciji. V Londonu se govori, da so ti napadi priprava za ev. britansko ofenzivo na kontinentu, ki naj bi onemogočila vsak poizkus invazije na britanske otoke.

DOBAVA LETAL IZ USA.

LONDON, 14. jan. Reuter. Angleško letalstvo dobiva sedaj štiri različne ameriške tipe bombnikov, ki prihajajo v Anglijo naravnost iz Amerike preko Océana. Ta letala so doslej že omogočila angleškemu letalstvu, da vrši bombne polete tudi podnevi. Med temi letali so tudi »leteče trdnjave«.

Bolgarija ni pozabila krivice ki so ji bile prizadejane in da je politika Bolgarije revizionistična. Te izjave so važne, ker je v njih izraženo stališče proti pogodbam, ki jih je Bolgariji navrgla Anglija. Tudi so pomembne aluzije na Rooseveltov govor glede razširitve sedanje vojne v svetovno. Dr. Filov je obžaloval, da tuja propaganda skuša vplivati na bolgarsko politiko. Misli je na London in ne na prestolnico sil osi, ki vodi korektni sistem propagande. Filov je poudaril, da se je vrnila lužna Dobrudža k Bolgariji s pomočjo Italije in Nemčije ter s polnim razumevanjem sovjetske Rusije. Bolgarska vojska je dobro oborožena. Odločitve Bolgarije ne bodo prenašane, ne bodo pa tudi prepozne. Filov je jasno izjavil, da preživlja Bolgarija najvažnejše dneve v svoji zgodovini.

Antonescu poluje v Berlin

LONDON, 14. jan. Reuter. Po različnih nepotrjenih vesteh, ki jih je dobila agencija Reuter, bo v teku današnjega dneva odpotoval v Berlin romunski ministrski predsednik general Antonescu.

LEGIONARSKA ZBOROVANJA

BUKARESTA, 14. januarja, DNB. Poveljnik legionarskega gibanja, podpredsednik vlade Horia Sima, je izdal vsem organizacijam ukaz, naj prirede v nedeljo po vsej državi zborovanja, na katerih bodo govorili o borbi narodnosocialistične Nemčije in fašistične Italije za nov red v Evropi.

TELESNA VZGOJA V SSSR

MOSKVA, 14. jan. Stefani. Svet komisarjev je izdal dekrete, ki določajo povišanje telesne vzgoje sovjetske mladine ter sporta.

Prva Rooseveltova zmaga v kongresu

Kongres sprejel predlog o pospešenem postopanju pri sprejetju zakona o pooblastilih — Nova W. alkjeva izjava — Sta šče ve esil trojnega sporazuma

WASHINGTON, 14. jan. AP. Roosevelt je včeraj odnesel prvo zmago v kongresu, ki je sklenil, da se debata skrajša in pohiti s sprejetjem načrta. Načrt gre pred zunanji odbor. Vojaški odbor pa, ki je polkušal dobiti kontrolo nad načrtom, je ostal v manjšini. Izid glasovanja je ostal brez debate.

WASHINGTON, 14. jan. Stefani. Tukajšnji politični krogi smatrajo, da je zelo velikega pomena izjava Rooseveltovega protikandidata Willkieja, v kateri naglašajo, da odobrava zunanjo politiko Roosevelta, posebno posojanje vojnega materiala Veliki Britaniji. Veliko število republikanskih predstavnikov se je izjavi-

lo, da odobravajo Willkiejevo stališče glede podpore ameriški vladi. Willkie, ki bo kmalu obiskal razne evropske prestolnice, je dal naslednjo izjavo: »V Evropi se bom sestal z vsemi onimi, ki želijo govoriti z menoj. Živimo v kritičnem trenutku naše zgodovine. Zedinjene države Sev. Amerike niso v vojni in se nadejamo, da tudi ne bodo vstopile vanjo. Stori bomo vse, da bo ostalo tako. Kar se tiče mene, sem proti teži, da dogodki v Evropi ne morejo vplivati na Ameriko in njeno bodočnost. Posebno velja to za bodočo gospodarstvo.«

HYDE PARK, 14. jan. AP. Roosevelt je bil zadovoljen z izjavo Wendella Willkieja za pomoč Angliji, vendar ni hotel

dati nobenega komentaria.

Rim, 14. jan. Stefani. Zahteve preds. Roosevelta, da mu da kongres polna pooblastila glede oboroževanja, zbuja največje zanimanje, posebno na Japonskem, piše »Popolo di Roma«. Vse to je v zvezi z razdelitvijo ameriške vojne mornarice na tri dele, na atlantski, tihomorski in vzhodnoazijski del. O tem se je izjavil že pred dnevi mornariški minister Knox. Nemčija je s svoje strani že izjavila, da z največjim zanimanjem spremlja ono, kar se dogaja v Washingtonu. Jasno je, da se vse to zlo izvaja v zvezi s trojnim paktom, zato more izzvati skupno reakcijo Nemčije, Italije in Japonske.

Turčija ostane zvesta svojemu sklepu

Konferenca zastopnikov turške in angleške vojske v Ankari — V Berlinu izjavljajo, da v Bolgariji ni nemških čet — Richtofen pri Filovu — Italijanski komentar k govoru Filova

ANKARA, 14. jan. Reuter. Semkaj sta dospela dva delegata britanskega vrhovnega poveljstva na Bliznjem vzhodu, general Cornwall in podmaršal letalstva Elmhurst. S predstavnikoma turškega generalnega štaba bosta vodila posvetovalni. Na postaji jima je izkazala častna četa turške vojske čast. Ostala bosta v Ankari do konca tedna.

ANKARA, 14. jan. ZPV. Konferenca predstavnikov angleške vojske na Bliznjem vzhodu, generalnega maršala Cornwalla, letalskega podmaršala Elmhursta in admirala sira Howarda Kellyja z zastopniki turške vojske v Ankari je izzvala ne samo v Turčiji, ampak po vsem svetu največjo pozornost, čeprav je bilo uradno objavljeno, da ne predstavlja nobenih izrednih posvetovalnih. O sami konferenci ni nobenega uradnega poročila, vendar je bilo mogoče izvedeti, da gre za izdelavo načrtov glede nastopa turške vojske in njenega sodelovanja z angleško v primeru, da bi

Nemci skušali preko Bolgarije napredovati do Egejskega morja. Tu izjavljajo, da je ostala Turčija trdno na svojem stališču, da ne dovoli mirno nobene razširitve vojne na jugovzhodu in bo takoj stopila v akcijo, ako bo to terjalo od nje eventualni novi položaj. Naloga zastopnikov angleške in turške vojske je prav odobritev zadnjih načrtov za eventualno tako potrebo.

V BERLINU ZANIKUJEJO

BERLIN, 14. jan. ZPV. Na uradnem mestu so včeraj označili vse vesti o vkorakanju nemških čet v Bolgarijo ali o nameri takega vkorakanja kot popolnoma izmišljene in neresnične.

NEMŠKI POSLANIK PRI FILOVU

SOFIJA, 14. jan. Associated Press. Nemški poslanik baron Herbert von Richtofen je imel včeraj konferenco s Filovom in zunanjim ministrom Popovom, ki je bila verjetno zelo važna in v zvezi z demantiranjem sovjetske agencije Tass v zvezi z vestmi, da nameravajo nemške

čete vkorakati v Bolgarijo. Misli se, da bosta Filov in Richtofen v kratkem odpotovala v Berlin.

ITALIJA O STALIŠČU BOLGARIE

RIM, 14. jan. Diplomatski urednik agencije Stefani piše, kako se angleška propaganda trudi, prepričati svet o tem, da se položaj zanjo in za njene zaveznike v balkanskih deželah ni izpremenil v njeno škodo. Tako menijo tudi o govoru dr. Filova, o katerem pravijo, da ni dejansko povedal nič novega. Filov je naglasil, da

Odstop generala Sodduja

RIM, 14. jan. Stefani. Iz zdravstvenih razlogov, ki terjajo odpočitek več mesecev, je zaprosil armadni general Soddu da ga razrešijo položaja poveljstva nad vojsko v Albaniji. Poveljstvo je prevzel načelnik glavnega generalnega štaba, general Ugo Cavallero. (General Soddu, eden izmed glavnih vojaških zaupni-

kov Mussolinija, je bil imenovan za poveljnika italijanske vojske v Albaniji šele proti koncu lanskega leta, po odstopu prejšnjega poveljnika. Malo pred svojim imenovanjem je skupaj z Mussolinijem inspiciral italijanske divizije na Primorskem. Op. ur.)

Topniško obstreljevanje Tobruka

General Wawell pripravlja napad na Tobruk na isti način, kakor ga je pripravil na Bardijo — Letalske operacije do Benghasija — Uspešno odbiti napadi po italijanskih četah v Vzhodni Afriki

POROČILA IZ ANGLEŠKIH VIROV

BARDIJA, 14. jan. UP. Obstreljevanje Tobruka se nadaljuje z nezmanjšano srčnostjo. Ne pričakuje pa se, da bo pehota napadla Tobruk preden ne preteče več dni.

KAHIRA, 14. jan. AFI. Posebni dopisnik »Timesov« poroča, da se general Wawell pripravlja na napad na Tobruk prav kakor je bil pripravljen napad na Bardijo. Težka artilerija najprej obdeluje trdnjavo v sodelovanju z letalstvom. Medtem pa se dovažata material in nove čete. Angleško topništvo je na višinah, ki ob-

vladujejo Tobruk in obalo. Površina utrdb, ki so prav tako dobro zgrajene kakor v Bardiji, je trikrat večja. Število branilcev pa je gotovo manjše. Iz Italije ne prihajajo več pojačanja v libijska pri- stanišča.

KAHIRA, 14. jan. AP. Angleška letala so očistila ves teren od sovražnih letal do Benghasija, kar pomeni, da imajo eno tretjino Libije pod svojo oblastjo.

KAHIRA, 14. jan. CBS. Angleške motorizirane čete, ki operirajo zahodno od obleganega Tobruka, so dosegle ponekod že bližino Derne, ne da bi bile spotoma naletele kje na italijanske čete.

ITALIJANSKO POROČILO IZ AFRIKE

RIM, 14. jan. Stefani. Italijansko vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče uradno vojno poročilo: Udeleževanje artilerije na bojišču pri Tobruku ter udeleževanje naših hitrih oddelkov v puščavi okoli Džarabuba. Eno izpostavljenost sovražno oporišče je bilo učinkovito bombardirano. Sovražnikova letala so bombardirala nekaj krajev v Kirenaiki, žrtev pa ni bilo.

Zahodno Sredozemlje: Eno naših letal, ki ga je pilotiral poročnik Copello in je bil kot opazovalec na njem poročnik Olivari, je torpediralo neko veliko sovražno ladjo.

Nova ofenziva grške vojske

Po poročilih iz Aten se blijejo na osrednjem odseku novi srčiti boji — Napoveduje se premik pred Berat in Valono — Hrabro zadržanje italijanske vojske na vseh odsekih

VESTI IZ GRŠKEGA VIRA

ATENE, 14. jan. AP. Grške čete so napredovale ob obali. Misli se, da je sedaj v teku največja grška ofenziva. V Atenah še vedno nimajo uradnega potrdila včerajšnjih vestí, da bi bili Tepeleni zavzeti.

NOVA ITALIJANSKA DIVIZIJA

ATENE, 14. jan. Reuter. Italijani so poslali novo divizijo (okoli 15.000 mož) v sektor med Kilsuro in Tepelenjem.

SPLOŠNI POLOŽAJ V ALBANIJI

ATENE, 14. jan. ZPV. Na osrednjem albanskem bojišču, kakor tudi na južno-zahodnem, se blijejo še dalje srčiti boji, letala so streljala s strojnimi in metala so Grki že vkorakali v Tepelen, uradno

še niso potrjene, vendar se zdi, da je novonastali položaj tak, da tega oporišča ne bo več mogoče držati. Strojnjaki v Atenah pravijo, da se bo v nekaj dneh pomaknila fronta tik pred Berat in Valono. Grške čete izvršujejo še dalje napade na vseh frontnih odsekih a tudi Italijani se zlasti ponekod, odločno branijo. Aktivnejše je postalo na obeh straneh tudi letalstvo.

ITALIJANSKO VOJNO POROČILO

RIM, 14. jan. Stefani. Italijansko vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj iz Albanije sledeče vojno poročilo: Normalno udeleževanje patrol in artilerije. Naša letala so streljala s trojnicami in metala bombe na čete, ki so bile na pohodu in na skupne tovornih avtomobilov.

POROČILO POSEBNEGA DOPISNIKA

ALBANSKO BOJIŠČE, 14. jan. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča o aktivnosti patrulj, ki se javlja na vsej fronti. Vsi napadi sovražnika so bili odbiti. Neka italijanska edinica se je ponovno izkazala z zavzetjem važnega položaja in prizadejala je nasprotniku hude izgube. Suhozemna vojska sodeluje z letali, ki so pokosila sovražne transporte do 10 km globoko v nasprotnikovo zaledje.

ITALIJANSKI DEMANTI

RIM, 14. jan. DNB. Na uradnem italijanskem mestu odločno zavračajo govorice, ki jih v zadnjem času širi angleška propaganda o vstajah Albancev v Albaniji. Doslej se ni dogodil še noben incident, ki bi upravičeval take vesti.

Vdor siamskih čet v Kambodžo

BANGKOK, 14. jan. Reuter. V poročilu štaba siamske vojske sporočajo, da napredujejo čete v področju Kambodže v francoski Indokini. Sovražnik je zapustil svoje položaje in na bojišču je ostalo mnogo vojnega materiala.

SANGHAI, 14. jan. Stefani. Medtem ko Francozi objavljajo le poročila, ki hočejo zmanjšati značaj novih spopadov na meji Indokine, trdi siamsko vrhovno poveljstvo, da napredujejo siamske čete v notranjost Kambodže, dočim so prej letala bombardirala važnejša francoska središča v zaledju fronte.

WASHINGTON, 14. jan. Reuter. Zunanji minister Hull je poslal predsedniku siamske vlade poziv z željo, naj mu pojasni, zakaj so izbruhnile sovražnosti s francosko Indokino. Hull želi s siamskim ministrskim predsednikom razčistiti obča vprašanja francosko-siamskega spora.

SINGAPUR, 14. jan. Reuter. Tukajšnji siamski konzul je izjavil predstavniku Reuterja, da po odhodu francoskega akreditiranega predstavnika iz Siama vlada nima s kom voditi pogajanja. Indokina sama ni suverena država.

Rooseveltovo pismo italijanskemu kralju

RIM, 14. jan. UP. Ameriški veleposlanik William Phillips se je po daljši odsotnosti vrnil v Rim ter prinesel osebno pismo predsednika Roosevelta italijanskemu cesarju Viktorju Emanuelu. Misli se, da je v pismu zatrdilo, da lahko ostanejo diplomatske zveze med USA in Italijo nedotaknjene, če bodo šle USA v vojno z Nemčijo.

DVA AMERIŠKA PARNIKA V VI-HARJU

NEW YORK, 14. jan. AP. Dva ameriška parnika sta poklicala z Atlantika na pomoč, ker sta zašla v strašne viharje. 5620 tonski »West Kebar«, ki je bil na poti iz Afrike v Boston, je že rešen. Na krovu ima 12 potnikov, 36 članov posadke in veliko število divjih zverí. Drugi parnik je 4839 tonski »Otto«.

DEMONSTRACIJE V KOLUMBIJI

QUIETO, Kolumbija, 14. jan. UP. Dva civilista sta bila ubita in 36 ranjenih v spopadu med policijo in demonstranti pred predsednikovo palačo. Demonstranti so zahtevali izpustitev 11 letalcev, ki so zaprti še od lanskega januarja zaradi poizkusa vstaje. Ko je predsednik Kolumbije Carlos Arroyo del Rio začel govoriti v stadionu, so začeli demonstrirati ter odšli pred predsednikovo palačo, kjer so karabinjerji streljali.

KRVNA OSVETA NA KUBI

HAVANA, 14. jan. UP. Bivši član kubanskega kongresa Modesto Maidique je bil napaden ter težko ranjen od člana rodbine Rogelia Zayasa Basana, uglednega politika, ki ga je l. 1931. Maidique ustrelil v parlamentu.

IRSKI DEMANTI

LONDON, 14. jan. Reuter. Visoki komisar za Irsko v Londonu je demantiral vesti, da bi Nemčija ponudila de Valeri pomoč, če bi hotela Anglija zasesti Irsko.

SCHMELING NEMŠKI PADALEC

BERLIN, 14. jan. AP. Intenziven trening za padalca je preprečil M. Schmelingu, da brani svoj naslov svetovnega prvaka proti dunajskemu bokserju Heinzu Lazeku.

Bojna ladja, o kateri je bilo v uradnem poročilu št. 217 rečeno, da je bila zadeta, pripada vrsti »Malaya«. Skupina naših letalcev, ki se ji je posrečil ta podvig, je bila pod poveljstvom majorja-pilota Antona Fabra. — Vzhodna Afrika: Sovražnikovi oddelki so poskušali izvesti napad na dve naši postojanki na sudanskem bojišču. Napadi so bili odbiti s sovražnikovimi izgubami in so naše čete prešle v protinapad. Naša letala so bombardirala tovrstne avtomobile, čete in obrambne naprave v nekaterih krajih v Sudanu. Sovražnik je ponoči od 12. na 13. januar izvedel letalski napad na Turin in povzročil nekaj škode. Bilo je nekaj ranjenih. V Cataniji je prizadejal nekaj škode, ni pa bilo nobene človeške žrtve. V istem mestu je protiletalska obramba zbila na tla eno letalo, ki se je raztreščilo na tleh v okolici mesta. V Benetkah so sestrelili drugo letalo. Zbila ga je na tla artilerija kr. mornarice. Posadka 6 častnikov in podčastnikov je ujeta.

URUGVAJSKI PROTEST PRI ANGLEŽIH

MONTEVIDEO, 14. jan. AP. Urugvajska vlada je protestirala pri angleškem poslaniku, da zadržuje angleška pomožna križarka »Asturias« ob urugvajski obali francoski 8000 tonski parnik »Mendoza«, ki ima namero, da odpluje z veliko zalogo zamrzlega mesa v Francijo. Zunanji minister Alberto Guani je protestiral proti kršitvi panameriške nevtralnostne cone, ki pa je Angleži ne priznava.

MONTEVIDEO, 14. jan. AP. Francoski parnik »Mendoza«, ki ga čaka pred luko angleška pomožna križarka »Asturias«, se je zatekel v montevidsko luko ter je izkrcal moštvo.

ARMSTRONG ODSTOPI

WASHINGTON, 14. jan. DNB. Predsednik odbora za boj proti sodelovanju USA v evropski vojni, Armstrong je podal ostavko na svoj položaj.

DEPORTACIJA MADŽARSKE PRINCESE V USA

NEW YORK, 14. jan. AP. Ker se je bavila s tujo propagando je ministrstvo za pravosodje izdalo nalog o deportaciji madžarske princeze Stefanije Hohenlohe-Waldenburg. Doslej je živela v Palo Alto v Kaliforniji pod imenom »gospe Francis«.

KONFERENCA V SOLNOGRADU

DUNAJ, 14. jan. AP. Konferenca vrhovnih poglavarjev narodno-socialistične stranke je bila v Solnogradu. Na konferenci je bilo 6 župnih vodij.

JAPONSKA DELEGACIJA V BRAZILIJU

RIO DE JANEIRO, 14. jan. Japonska trgovinska delegacija, ki potuje po Južni Ameriki, da prouči možnosti povečanja izmenjave blaga, je dospela v Rio de Janeiro, kjer bo stala 14 dni.

NEZGODA »MANHATTANA«

WESTPALMBEACH, Florida, 14. jan. AP. Okoli 200 potnikov so prepeljali na obalo z nasledlega veleparnika »Manhattan«. Dve ladji sta poizkušali veleparnik sploviti, vendar se jima doslej še ni posrečilo.

BRAZILIJA ODKLANJA ZIDE

RIO DE JANEIRO, 14. jan. Reuter. Brazilska oblastva so odklonila dovoljenje za izkrcanje 300 Židov, ki so prispeli iz Češke, Poljske in drugih okupiranih držav preko Rusije na Japonsko, od tod pa s parnikom v Brazilijo.

ŠESTNAJST ŽRTEV NESREČE

LISBONA, 14. jan. DNB. Iz Johannesburga poročajo, da je tam strmoglavilo vojaško letalo. Šestnajst članov posadke je izgubilo življenje.

† Dr. EMANUEL LASKER

NEW YORK, 14. jan. — Včeraj je tukaj preminul v starosti 73 let bivši svetovni šahovski prvak Dr. Emanuel Lasker. Šahovski svet je z njim izgubil moža, ki je pomenil v šahu celo epoko. — O pokojnem šahovskem velikanu bomo podrobneje poročali v naši petkovi šahovski rubriki.

Mariborska napoved: Pretežno oblačno, mrzlo in stanovitno vreme. Včeraj je bila maksimalna temperatura

—6, danes minimalna —23,4, opoldne —15.

BORZA. Curih, 10. jan. Devize: Beograd 10, Pariz 8,60, London 16.12½, New York 4.31, Milan 21.72½, Amsterdam 229.50, Berlin 172.50, Sofija 4.25, Budimpešta 85, Bukarešta 2.15.

Važna konferenca japonske vlade

TOKIO, 14. jan. DNB. Pod predsedstvom kneza Konoja so se začele danes napovedane štiridnevne konference članov kabineta in šefov japonske vojske. Navzoči so tudi predstavniki parlamenta, narodnega gospodarstva in tiska. Včeraj je imel predsednik vlade v zvezi s tem večurni razgovor z vodilnimi vojaškimi osebnošmi. Tej konferenci prisojajo zelo važen pomen, posebno še, ker bosta ves čas navzoča tudi dva ministra vojske z na-

čelniki generalnega štaba poedinih oboroženih sil japonske vojske. Japonski politični krogi poudarjajo, da se vlada trudi, da še pred zasedanjem parlamenta in preračunsko razpravo doseže popoln sporazum o politiki vlade. Kot najvažnejši zakonski predlog vlade se smatra novi volilni red. Knez Konoje bo predstavnikom parlamenta še enkrat poudaril nujno potrebo, da se novi red japonske izvede brez odlašanja.

Rusoma, ki sta špijonorala v korist Sovjetske zveze. Sta to Hafis Salih in Mihajlo Nikolaj Gorin, uardnik sovjetskega potovalnega urada v Los Angelesu.

POVODNIJ V TURCIJI

ANKARA, 14. jan. Reuter. Zaradi neprestanih nalivov se vode v Antiohiji prestopile bregove in povzročile velike poplave. Škoda je ogromna, mnogo ljudi je utonilo. Poginilo je tudi mnogo živine, promet je ustavljen. Dežuje neprestano dalje.

PIEMONTSKA PRINCESA MED RUŠE VINAMI

NAPOLI, 14. jan. Stefani. Piemontska princesa si je ogledala poslopja, poškodovana ob priliki angleškega bombardiranja v zadnjih dneh. Ljudje so se zbrali na ulicah in priredili princesi tople manifestacije.

Zbiranje japonskih čet na jugu

SANGHAI, 14. jan. Tass. Da bi izvršili svoj program ekspanzije proti jugu, so Japonci koncentrirali na otokih na južnem delu Kitajske 17 pehotnih divizij ter pomorske in letalske sile. Generalni štab vseh teh sil je na otoku Hajnanu.

PODZEMSKI HODNIKI V BUDIMPEŠTI

BUDIMPEŠTA, 14. jan. Stefani. Vlada je izdala odlok o zgradnji podzemnih hodnikov med državnimi poslopi, da bi se tako omogočili izhodi v primeru porušenja od letalskih napadov.

SOVJETSKI VOHUNI V USA

WASHINGTON, 14. jan. AP. Višje sodišče je priznalo veljavo zakona o špijonah iz l. 1917, v razpravi proti dvema

Sovjeti o fronti gospodarske vojne

Posadkam letal in vojni h ladij se pridružuje o zdaj fiziki, meteorologi, geograf. in ekonom

V moskovski »Pravdi« piše S. Višnjov med drugim: »Vzporedno z blokado in podmorniško vojno, ki imata za cilj, slabiti sovražno gospodarstvo, se izvajajo najrazličnejše metode diplomatskega in gospodarskega pritiska na nevtralne države, da bi prišla oba tabora do njih rezerv. Postal je pa očitno, da niti blokada, niti podmorniška vojna tudi v maksimalnih svojih naporih nista v stanju, dovesti do nagle odločitve v tej vojni. Zato skušata oba tabora neposredno uničiti nasprotnikove gospodarske baze.

Nevarnost zračnih napadov na gospodarske centre Anglije je zelo velika. Varna je pa prednost Vel. Britanije v tem, da so njene prekomorske baze za oskrbovanje izven dosega nemškega letalstva in da morejo funkcionirati brez motenj ob zatemnjevanjih, zračnih alarmih in podobno. Ofenzivna akcija angleškega letalstva je olajšana s porazdeitvijo važnih nemških industrijskih središč, ki so blizu obale Severnega morja (Hamburg, Bremen) in koncentrirana v renski porurski oblasti, v oddaljenosti približno uro pol leta (400—500 km) od angleških zračnih baz. Nemci vrše svoje napade v velikih množicah, odvržejo večje količine zažigalnih in eksplozivnih bomb. Angleži nasprotno izvajajo polete v manjših skupinah, z manjšo količino bomb, pa z večjo točnostjo napada in izbiro objektov. Od 200 objektov, vzetih v poštev v Nemčiji, odpade 31 objektov na skladišča nafte in tovarne sintetičnega goriva. Angleži hočejo nasprotniku uničiti zaloge tega goriva. Tovarne za letala so bile bombardirane 15krat, ostali vojaški objekti 25krat. Železniška križišča so bila napadena 22krat, 16krat pristanišča in dok, 12krat električne postaje. Več važnejših točk je bilo napadenih 15 in še večkrat, tri točke: Hamburg, Bremen in važno železniško križišče Hamm nad 30 krat.

Velikega pomena je predhodna poročevalska služba. Kakor poroča švedski

KAJ JE DEMOKRACIJA.

Demokracija je rast ne izum, življenje ne stroj, posledica ne vzrok. Je to stadij razvoja. Pride kakor človek, plod je mladosti. Nezreli ljudje je ne morejo imeti. Demokracija je dostojno ponašanje in edini stalni temelj značaja. Amerika ni svobodna, ker ima demokracijo, ima pa demokracijo, ker je svobodna. (Woodrow Wilson.)

AGONIJA EVROPE.

Imamo majhno Švico, ki živi drobno življenje skromne varnosti, ki se je odrekla nevarnosti avantur in imperializma, in v kateri se nekateri močni duhovi zdaj sprašujejo, ali se ni Švica s tem odrekla obenem tudi stvarjanju — nadnopolnosti. (Josip Berkovič v brodski »Riječi«).

Kultura

Decembrska številka „De'an“

Z zakasnitvijo je izšla decembrska številka »Dejanja«. Vsebinsko je mogoče izmed lanskih najmočnejša, gotovo pa je zelo zanimiva.

Edvard Kocbek in krog mladih okoli »Dejanja« so doslej že čisto jasno povedali svoj odnos do naše desnice. V tej številki so ga povedali tudi do leve. Kakor se jasno ločijo od liberalizma in kapitalizma sploh, prav tako jasno odklanjajo duhovno suženjstvo totalitarnega levičarskega gibanja. Edvard Kocbek skuša najti »novo spoznanje, ki bi doktrinarno in taktično preraščalo marksizem«. Odklanja marksistično brezduhovnost zanikanje človeške osebnosti ter konstatira, da je »marksistična morala popolnoma enaka kapitalistični, ko dopušča, da se smeš proti svojem naprotniku boriti z vsemi sredstvi, ki so ti na razpolago.« Članek je vreden, da si ga prečita ne samo naša literarna, temveč v prvi vrsti politična inteligenca.

Cene Kranjc opisuje življenje čebel, Ivan Čampa objavlja »Sonete«, France Vodnik pa ocenjuje mladega katoliškega pesnika Severina Šaliča za katerega pravi, da je vreden, da se uvrsti med vidnejša imena v novejši slovenski pesniški tvornosti.

Prav zanimivi so tudi Iva Pirkoviča zapiski ob robu poročila o knjigi Ilijana: »Prirada in ljudje, kjer opisuje ta sovjetski pisatelj boji sodobnega človeštva proti prirodnim silam. Politična razmišljanja z zanimivimi primerami — premogovniki in onečiščeval-

list »Alehanda« vedo angleški letalci popolnoma točno, kje so nemška skladišča bencina, električne postaje in industrijske naprave. Vsak polet je tako osnovan na globokem poznavanju gospodarske strukture Nemčije.

Rezultati gospodarske vojne so brez

Kakovosti letalskih bomb in njih učinki

Bombe, ki jih nosijo bombniki, imajo najrazličnejšo težino. Izdelujejo jih v težinah po 25 do 2.000 kg. Bomba, ki je težka 300 kg, je visoka kakor otrok. Odrasel človek dosega višino bombe 440 kg dvakrat večja bomba je težka 1.000 kg, trikrat večja pa 2.000 kg. Plinskih bomb v tej vojni še niso upotrebovali, tudi niso tako nevarne, ker povzročajo malo škode, če nosi prebivalstvo maske in pa če znajo oblasti držati red.

Mnogo bolj nevarne so zažigalne bombe, ki so večinoma težke 1 kg vendar pa izdelujejo tudi po 25 kg težke. Veliki bombnik lahko nosi s seboj do 2.000 zažigalnih bomb po 1 kg. Lahko si zamislimo, kakšno nevarno orožje je tak bombnik, kajti vsaka 1 kg težka zažigalna bomba je sposobna, povzročiti ve-

lik požar. Letala nosijo take bombe večinoma zvezane po 10 skupaj, efekt je potem še večji.

Da ne bi bombe ovirale poleta zaradi zračnega odpora, jih imajo spravljene večinoma v krilih. Spuščajo pa se take bombe z električnim mehanizmom. Čim hitreje pada bomba, tem manj vpliva nana njo veter in tem boljji je zadetek.

Padajoča bomba leti s strahovito brzi- no, ki vedno narašča: s čim večje višine je bila vržena, tem hitreje pada. Bomba, ki pade z višine 533 metrov leti prvo sekundo 5,3 metrov, 21,3 metra v drugi sekundi, 48 metrov v tretji sekundi itd. V 10 sekundah pade na tla. Bomba, ki je bila vržena z višine 4.000 metrov, pti na tla z brzi- no 1.182 metrov na sekundo.

Zakaj ima Matica Hrvatska komisarja

Na razburjenje, ki ga je v gotovih krogih Zagreba sprožila uvedba komisarija v Matici Hrvatski, odgovarja v uvodniku »Hrvatski Dnevnik«: »Naloga komisarija banke urave je, da osvobodi Matico Hrvatsko od partizanstva ter jo vrne hrvatskemu narodu takšno, kakršno je vedno želel in cenil: kot nadstrankarsko kulturno ustanovo, ki se bo bavila samo s svojimi posli in se ne bo vtilkala v strankarske politične spore. Odpreti mora vrata tudi onim hrvatskim književnikom, ki so jim bila doslej brez razlogov zaprta. Niti ena politična skupina nima

pravice do monopola v naših obče narodnih kulturnih ustanovah, v MH ne smejo več priti do veljave ljudje, ki v našem književnem in kulturnem življenju nimajo resnega pomena. MH mora zbrati vse pozitivne ustvarjalne sile hrvatskega naroda.«

SDS je pri občinskih volitvah v Dobroslavinu v Bosni dobila 382 glasov in 16 odbornikov, zemljoradniki pa 368 glasov in 5 odbornikov. Neodvisna lista je dobila 148 glasov (3 odbornike).

Stjepan Radić — hrvatski Lincoln

Ameriški list »Christian Science Monitor« prinaša članek svojega dopisnika z Balkana, R. N. Markhama, ki piše tudi naslednje: »Ogromna večina Hrvatov pripada stranki HSS, delu Stjepana Radića, hrvatskega Lincolna, ki je zdaj pod vodstvom dr. Mačka, glavnega hrvatskega šampiona jugoslovanskega edinstva. Zdj vihrajo vse trobojnice Jugoslavije složno, kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev je postala resnična Jugoslavija. Ta je bila prej dolga leta vzrok nesigurnosti na Balkanu.

Nova kraljevina je sprva izgledala kot idealna tvorba. Toda, že spočetka so prevzeli Srbi hegemonijo, kar so zamerili predvsem Hrvat. Ogorčenje je trajalo dve desetletji, jeseni 1939 je pa dr. Ma-

čku uspelo, doseči sporazum s Srbi pod vodstvom kneza Pavla. Hrvati so dobili one pravice, ki so jih zahtevali, opozicija je takoj odpadla. Odnosaji med posedinimi strankami so postali znosljivejši. Jugoslavija je danes bliže duhovnemu edinstvu, kakor je bila kdaj koli prej.«

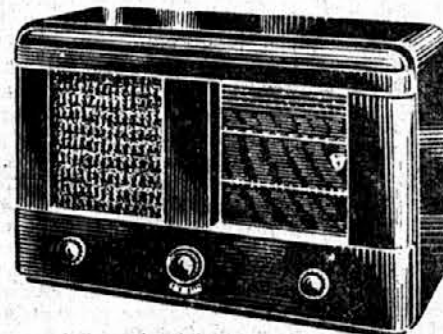
Politične konference v Beogradu. V zvezi z bližnjo preosnovo vlade je bilo včeraj živahno politično posvetovanje v prestolnici. Takoj po prihodu dr. Mačka so se začele v kabinetu predsednika vlade Cvetkovića konference ministrov. Dr. Maček je imel daljšo konferenco tudi z ministroma dr. Budisavljevićem in Čubrilovićem ter dr. Kulovcem, ki je došel v Beograd. Danes se bodo posvetovanja nadaljevala.

znamenitih Stradivarijevih gosli. Ze nekaj dni zaporedoma čitamo v naših dnevnikih o najd- bah Stradivarijevih gosli. Tako so se našle (doslej že ponovno) nekakrat na Hrvatskem (z negativnim naknadnim rezultatom), pred dnevi v Ljubljani in sedaj tudi v Mariboru. Pred leti je neki naš list na Stajerskem naznanil kar štiri Stradivarijeve gosli v enem samem mestecu hkrati. Razumljivo je, da so ljudje postali pozorni in tudi strokovnjaki, a žal o originalih ni bilo ne duha ne sluha. Tako se je sedaj pojavilo neke v naši bližini kar nekaj tucatov Stradivark. Pokojni Stradivari bi gotovo z veseljem pogledal v te naše kraje, ki tako vestno odkrivajo njegove zavržene umetnine. V vseh teh instrumentih so seveda tiskani listki, ki povsem ustrezajo besedilu originalnih etiket, kakor jih je uporabljal mojster Stradivari. Listek je dokaj enostaven in se glasi: »Antonius Stradivarius Cremonensis Faciebat Anno 17.« Prav je, da se lastniki glasbil pobrigajo za svojo last, ki so jo davno zavrgli in pregledajo, če le ni morda kak original v tem, kar imajo. Če je povprečen tvorniški izdelek, ni treba preveč truda, da se lahko ugotovi njegov izvor. Kolikaj večje oko pozna tovarniško delo na prvi pogled. Nekaj drugega je pač spoznanje originala, ki zahteva posebno strokovno izobrazbo. Ker pa je znano, da so Stradivarijevi originali večinoma vsi (kolikor jih ni propadlo) že v trdnih rokah, je najdba še kakkega originala malo verjetna. Napram izdelkom raznih tovarn, ki se poslužujejo potvornih listkov, je potrebna rezerva, preden se vesti o najdbah Stradivarijevih originalov približajo v dnevnikih. Taka najdba bi res bila senzacija, a preden se taka stvar objavi v listih, bi bilo nujno, da se najprej dožene njena pristnost.

Musici

Zena je ona, ki določa okus in kulturo svojega časa. Za sodoben dom si izbere

4-ELEKTRONSKI SUPER SPREJEMNIK

ORION
RADIO 150

RADIO d. z o. z. LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7
RADIOVAL. LJUBLJANA, Dalmatinska ulica 13
ANTON BREMEC, CELJE, Miklošičeva ulica 2
L. LUSICKY, MARIBOR, Koroška cesta 11

Ruska zunanja politika

V januarju 1933 je postal Adolf Hitler kancelar in odslej se je morala Rusija prilagoditi narodno-socialističnemu režimu.

Zmernejši so odšli z oblasti in nova politika je bila skoraj dobesedna revolucija pogledov generala Hoffmanna, postrežena še s sovraštvo do komunizma. Hitler je zapisal: »Končno smo prenehali s kolonialno in trgovinsko politiko predvojnih časov, zasledujemo teritorialno politiko bodočnosti. Torej, če govorimo o novi zemlji in novih ozemljih v Evropi, lahko mislimo prvenstveno na Rusijo in njene vazalne obmejne države«. Nova politika v Nemčiji je sicer zatrdjevala, da je komunizem eno, drugo pa SSSR in je leta 1933 v maju bil celo podpisan protokol, ki je podaljšal berlinski prijateljski pakt. Rusi so pa morali računati na ponovno oživetje brest-litovskega duha. Z japonskim napredovanjem v Mongoliji, z novimi pogledi in željami po Ukrajini je slaboten ščit nenapadnih paktov imel le malo varnosti. Rusija je bila 1933 prisiljena poseči po novi zunanji politiki. Ne zaradi tega, ker so se pogoji izpremenili; oni so bili, kakor vedno varnost in nedotakljivost ruske države ter očuvanje ruskih interesov. Izpremeniti je pa bilo treba temeljito metodo.

Leta 1933 je imel Stalin na izbiri dve poti. Na eni strani je lahko osnoval svojo politiko na zamisli, da potrebuje novi režim v Nemčiji novo taktiko za notranjo utrditev in da se nemška zunanja politika ne bo oddaljila od črte »sodelovanja in enakovrednosti«, kakor so jo začrtali zmernejši krogi. Direkten sporazum, ožji gospodarski odnosaji in po možnosti nov nenapadni pakt naj dokažejo nemško odkritosrčnost, ki naj zavaruje ruski za- hodni bok ter demantira ukrajinske govornice. Toda Stalin je moral misliti tudi na odkritosrčnost novega gibanja ter na dejstvo, da bi lahko predvidevanja o okupaciji Ukrajine postala važen činitelj nove vere. Stalin je imel malo iluzij o ruskih vojaških izvedlih če bo ostal sam, z Japonsko za hrbtom in s svojim industrijskim sistemom, ki se šele gradi. Potrebni so mu bili zavezniki. Moral se je osigurati, da ne bo šel v vojno sam, če bo že moral iti.

(Dalić)

Gospodarske vesti

Pomanjkljivosti naše gospodarske zakonodaje

Gospodarsko-politični tednik »Beograjski Lojce« je nedavno objavil pod gornjim naslovom zanimiv članek o nedostatkih naše gospodarske zakonodaje, o katerih je bilo že tudi mnogo razprav na raznih konferencah naših gospodarskih zbornic. Pravi med drugim:

Naša gospodarska zakonodaja je hotela predvsem spraviti v red našo mednarodno trgovino in je stavila naš uvoz in izvoz pod kontrolo. Ustanovljena je bila Direkcija za zunanjo trgovino. Izgledalo je, da bodo v njenih rokah koncentrirani vsi zunanjetrgovinski posli. Toda namesto koncentracije smo doživeli dekoncentracijo naše zunanjetrgovske politike. Razen Direkcije za zunanjo trgovino jo kontrolirajo tudi še: devizni odbor Narodne banke, koordinacijski odbor pri ministrstvu zunanjih zadev in Prizad, Zagrebški »Pogod« ima pa spet svojevrstno kompetenco: zaščito posebnih hrvatskih interesov v mednarodni trgovini, ljubljanski »Prevod« isto za slovenske interese.

Ta kratek pregled kaže, kako naša mednarodna trgovinska politika bolega na pomanjkanju edinstvenega sistema v vodstvu. Od tod rezultirajo tudi vse njene pomanjkljivosti.

Vprašanje cen je naši gospodarski zakonodaji delalo največ skrbi in težav. Skakale so cene surovinam in gotovim izdelkom, v zvezi s tem sta se pričela rušiti davčni sistem in carinski politika. Da bi zadržal stalno skakanje cen, se je zakonodajalec pri določanju cen postavil na znano stališče ponudbe in potrebe in izdal celo vrsto uredb za pobiljanje nelojalne konkurence. Tudi je predpisal določene cene za celo vrsto predmetov. Toda skakanje cen ni zaustavil. Cene skačejo še vedno! Zakonodajalec je ustanovil tudi posebne urade za kontrolo cen, a tudi to je ostalo brez pričakovanega uspeha. Zakaj?

Predvsem moramo imeti pred očmi podražene stroške. Dokler se to temeljno vprašanje ne reši pravilno, bodo vsi ostali poizkusi tudi še vnaprej ostali brez uspeha. Gospodarski zakoni so močnejši od upravnih ukrepov. To vidimo zlasti na dejstvu, da je celo država sama morala dvigniti železniške tarife, cene monopolističnim predmetom itd. Na problem cen je negativno vplivalo tudi dejstvo, da vprašanje blagovnih zalog ni urejeno in ne rešeno. V tem pogledu so izšle uredbе, ki si naravnost nasprotujejo. Na eni strani je bilo jasno, da se morajo ustvarjati zaloge blaga, zlasti onega, ki je potrebno za našo proizvodnjo. Zato so neki predpisi omogočali ustvarjanje takšnih zalog, na drugi strani pa so bili kaznovani oni, ki so imeli zaloge.

Tudi vprašanje preskrbe industrijskih podjetij s surovinami še vedno ni rešeno. Nesporno je, da so nam nekatere surovine važnejše nego devize same, vendar pa se je pojavilo veliko pomanjkanje surovin po veliki večini ravno zato, ker za njih nabavo ni bila na razpolago zadostna količina deviz.

Največja novost, ki jo je zakonodajalec uvedel v naše gospodarsko življenje, so tako zbrane interesne zajednice. Ta novost ima reformni značaj v našem gospodarstvu, ki bi se naj prilagodilo zahtevam spremenjenih gospodarskih prilik v svetu. Reforma našega gospodarskega življenja je šele v začetku in ni še mogoče videti kontur našega gospodarskega razvoja v bodočnosti. Eno pa je gotovo: naša nova gospodarska zakonodaja, ki se šele pripravlja, bo odgovarjala ne samo zahtevam časa, ampak tudi zlasti našim

narodnim in državnim interesom samo tedaj, če bo ustvarjena v stalnem kontaktu in sodelovanju z gospodarskimi krogi. V nasprotnem slučaju bo samo rezultat kabinetsko-teoretičnih študij, odtujena stvarnemu praktičnemu življenju.

K tem zelo umestnim izvajanjem »B. L.«, ki sicer niso izrečena prvokrat, bi pripomnili samo še, da je v interesu enotne in smotne gospodarske politike v državi ustanovitev gospodarskega sveta za vso državo, ki bi naj bil izhodišče za bodoče sodelovanje vlade s predstavniki gospodarstva v vseh vprašanjih gospodarskega in finančnega značaja. Če iz leta — če se ne motim 1933 — obstoji v Narodni skupščini sprejeti zakon o gospodarskem svetu. Sedaj se sliši že od novem-

bra sem, da vlada pripravlja novo uredbo o gospodarskem svetu in da prehaja to vprašanje v svojo končno fazo. Kakor poročajo, so se stališča Beograda in Zagreba glede posameznih določb v uredbi že močno zblizala, tako da je v bližnji bodočnosti pričakovati uresničenje načrta. Po novem načrtu bi tvorili gospodarski svet predstavniki gospodarskih ministrstev, banske oblasti v Zagrebu in gospodarskih organizacij. V notranji organizaciji in v poslovanju gospodarskega sveta bo upoštevano načelo decentralizacije. Upajmo, da bo glede tega vprašanja končno po tolikih letih sledilo besedam dejanje, ki naj bi dalo nov pečat smotrnosti tudi naši gospodarsko-politični zakonodaji.

Ljubljanska borza v lanskem letu

Skupni promet z devizami je bil lani na ljubljanski borzi 604 milijonov din ter se je v zadnjih šestih letih skoraj potrojil. 75% skupnega deviznega prometa je lani odpadlo samo na Berlin (457,5 milij. din). Promet na učinknem trgu je padel od predlanskih 4 milijonov na 0,7 milijonov din. Povečal pa se je blagovni promet za

4 milijonov din na 13 milijonov. Moramo pa upoštevati tudi podražitev blaga. Največji blagovni promet je bil z lesom (8,4 milijonov din ali za 2,8 milijonov din več kot predlanski) in z žitom (skupno 4,6 milijonov din), ki pa je proti koncu leta popuščal.

Stanje Narodne banke 8. januarja 1941

Obtok bankovcev, ki je bil prej že močno povečan, je nekoliko padel (za 82,5 milijonov din) ter znaša 13.751 milijonov, dočim je bil lani le 9680 milijonov din. Zlato kritje z ozirom na stvarno vrednost zlote podlage je naraslo prav neznatno (od 25,24 na 25,26%). Devize, ki se ne štejejo v podlago so nazadovale za 11,4

na 741,3 milijonov. Narasel eskont bonov za narodno obrambo za 41 na 6982 milijonov din. Posojila so nazadovala za 30 milijonov na 1756 milijonov din. Posojila zasebnemu gospodarstvu so se spet zmanjšala, pač pa so spet narasla posojila državi.

Hrvatski glas o položaju slovenskih nameščencev

»Novosti« se bavijo z vprašanjem ureditve odnosov med delodajalci in zasebnimi nameščenci v Sloveniji. Omenjajo svoječasni obisk zastopstva zasebnih nameščencev pri banu dr. Natlačenju, ki jim je obljubil svojo pomoč pri njihovih prizadevanjih za draginjske doklade ter izjavil, da bo vprašanje rešeno tako kot na Hrvatskem, kjer so s posebno uredbo banovine določili 10—40% draginjske doklade in priporočili trinajsto plačo. Vse tri konference med delodajalci in nameščenci pa so ostale brez rezultata. Nekaj podjetij je po lastni uvidenosti začelo izplačevati draginjske doklade, velika večina nameščencev pa je v izredno slabem položaju. List namiguje na odločnejše mezdno gibanje nameščencev ter pravi, da se vrši v Sloveniji na račun nameščencev neopravičena konkurenca slovenskih podjetij podjetjem v ostali državi, kjer so doklade povečale režijo.

g Rekordna žetev je bila letos v USA. Dosežena je bila zaradi večje uporabe strojev ter boljših metod pri setvi.

g Za podpiranje hotelstva je dala Svica 6 milijonov frankov.

g 144.000 vreč kave so uničili v Braziliji v drugi polovici novembra. v oktobru pa 195.000 vreč.

g Veliko vlogo Donave podrtujejo v Nemčiji pri bodočem izmenjavanju blaga med Nemčijo in jugovzhodnimi državami ter v zvezi z gospodarskimi načrti Nemčije.

Lastnosti umetne konoplje

Potrebe, ki so narekovale produkcijo umetnega bombaža, so ustvarile tudi produkcijo umetne konoplje (Zelljute). V Nemčiji, ki je poglaviti producent umetne konoplje, poudarjajo, da ta umetni proizvod ne sme biti samo neko zasilo nadomestilo dokler traja vojna, temveč mora postati trajna surovina tudi po vojni. S tem v zvezi poudarjajo tudi, da ima umetna konoplja nekaj lastnosti, ki ji dajejo celo prednost pred naravno. — Umetna konoplja je enotne dolžine in de-

KAJ JE REKVIZICIJA?

Dobili smo pravilnik z zakonito močjo, ki določa, kdaj in kako se mora, oz. sme vršiti rekvizicija. Zato ne bo odveč, če se s tem v zvezi pomenimo tudi, kaj je to rekvizicija. Rekvizicija je prisilni odvzem vseh razpoložljivih sredstev za kritje potreb vojske in drugih ustanov ter podjetij, ki so važna za državno obrambo in tudi za potrebe prebivalstva. V ta namen se vrši rekvizicija v stanju mobilne in vojne pripravljenosti ter v slučaju, če nabav ni mogoče izvesti na običajen način. Način izplačevanja pri rekviziciji mora biti pravočasno objavljen. Rekvizicija je lahko splošna ali samo krajevna.

g O finančnem položaju v državi bo govoril danes ob 19.25 po radiu finančni minister dr. Sutej.

g Vsa na čedeletvi petroleja zainteresirana podjetja (obrtina in industrijska) vabi zbornica za TOI, da v smislu poziva Uprave drž. monopolov, prijavijo koliko petroleja potrebujejo v svojih obratih na mesec in to kot pomožno sredstvo in ne kot razsvetljavo. Prijaviti je treba točen naslov podjetja ali tvrdke, zakaj potrebuje podjetje petrolej in količino, ki je mesečno neobhodno potrebna. Prijave je treba poslati najkasneje do 23. I. m. Zbornici (oddelek za tekoča goriva). Poznejše prijave pridejo v poštev sicer šele marca.

g Na današnji konferenci Zveze mest banovine Hrvatske so razpravljali o finančnem položaju hrvatskih mest in o vprašanjih prehrane, ki so v banovini zelo pereča.

g Tri dni izključne prodaje kruha iz koruzne moke na teden predlaga »Pogod«, da bi tako zagotovili zadostno prehrano v najhujših mesecih zime. Prav tako pa se zavzema tudi za uvedbo krušnih kart.

g Za pritožbe proti ukrepom Generalne direkcije državnih železnic je kompetentno upravno sodišče in ne državni svet, kot je bilo to rešeno te dni na nekem konkretnem primeru. Generalna direkcija je ustanova, ki po § 12 uredbе o organizaciji ministrstva prometa in čl. 2 zakona o oreditvi vrhovne državne uprave podrejena ministrstvu, torej se vprašanje tiče akta, nižjega od ministrstva (zato je kompetenten drž. svet). V smislu določil čl. 18 zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih je tožbo proti generalni direkciji drž. svet zavrnil, ker je bila vložena pri sodišču, kini pompetentno.

W. E. BARTHELL:

ŽENA V DŽUNGLI

Eksotični roman iz INDIJE

Beata je odklanjajoče uprla svoje oči v Indijko.

»Nočem na postajo.«

»O,« je šepetalo dekle, »kako naj Mawasa še naprej prosi dobro boginjo Saraswati za njeno zaščito, čem mem-sahib noče izpolniti dolžnosti vdove?«

»Dolžnost vdove?« se zdrzne Beata.

Mawasa pokaže k žolto se bleščečim valom Ganga.

»Če umre mož, tedaj se mora dati vdova na bregu svete reke sežgati, in njen pepel se spoji z njegovim v Brahmovem naročju. Tujci so to žrtev prepovedali, oni sami pa hodijo na holm, ki pod njim bivajo duše umrlih; tam morajo moliti k svojemu bogu in polagati vence, drugače je težko duši in nima miru.«

Beata izgubljeno pogleda Indijko.

»On je mrtev in ne čuti, kar trpim —

»Mrtev?« pravi otročje Mawasa. »Naša vera pravi, da duša ne umre, Brahma je sprejel tvojega gospoda in mu dal novo zemeljsko obleko —

Beata je zaprla oči; le od daleč je slišala šum svetega mesta. Zvonilo je v anglički cerkvi in iz mošeje je oznanjal muezin ura molitve.

»La ilaha ila Allah — Bog je velik!«

Samotni materi se je zdelo, da sliši v zvonjenju tisti nežni glas... in kri ji je vzvalovala. Ali ni to tista pesem iz vrta bolnišnice v Dardhillingu... pesem s Himalaje, ki jo je pela Agnes? —

»Mem-sahib, vrni se!« je šepetal čisto blizu roteč glas Indijke. »Igračke in obleke miss Agnes čakajo — in mungos na vrtu — čevljički miss Agnes — in velika slika na steni šolske knjige miss Agnes...»

Bolestno sladek strah vstane v Beati in iz zvonika jo je vabilo:

»Domov — do-mov — domov —...»

Solza se ji je utrlila.

Enkrat pobožati težko indijsko zemljo, ki spi pod njo on, ljubljeni mož... Enkrat se odpočiti od vseh nadlog in položiti čelo na njegovo gomilo...

Pesem v daljnem zvonjenju jo je vabila...

V krčevitem dihanju je tipala za roko Indijke.

»Vodi me, Mawasa.«

»Kam, mem-sahib?« vpraša nežno dekle.

»Na postajo.«

Tedaj začuti Beata tople ustnice sluzabnice na svojih ledeno hladnih prstih.

21

O mraku je zapustil James Wilgard svoj dom v Balasorju in naglo stopil na cesto. Za ljudi se ni brigal. Njegova mršava postava se je nagibala malo naprej, in njegova sicer tako gotova hoja je bila malce okorela. Ghagira Musimwalli je gledal za njim od vrnih vrat in se čudil. To je bil zdaj že tretji nedeljski večer po povratku sahiba iz Amerike, da je brez spremstva izšel in zavil po poti, po kateri drugače ni nikoli hodil. Kam neki gre?

Toda Ghagira Mussimwalli ni bil mož, ki bi razvozljeval uganke, in tako je izginil v hišo, preden je sahīb popolnoma izginil za vagalom.

James Wisgard je poznal svojo pot natančno; po četrte ure je stal pred polodprtimi železnimi vrati, ki so zapirala zid iz rdečih kamnov: ta zid je obdajal krščansko pokopališče v Balasorju.

Ob tem času ni srečal nikogar in vstopil je. S svojo naglo hojo je zavil okoli nekaj vrst grobov, šel okoli kapelice, ki se je v njenih pisanih šipah lesketala večerna zarja, in prišel do drobov zadnjega leta. Bili so samo štirje...

Zdrznil se je. Ob grobu, ki ga je hotel obiskati, je že stal nekdo. Pogleda natančneje. Dve ženi... ena kleči na tleh in skriva obraz v dlani. Druga se sklanja k njej in ji nekaj govori.

James Wilgard globoko dihne in naglo naprej.

»Beata!«

Klečeča dvigne glavo. Zagleda ga. Njene oči so bile slepe od solz.

Indijka prekriža roke:

»Wilgard-sahib!«

In z enim pogledom je pregledal James Wilgard suh, bled obraz, drobne roke, shujšano postavo, ki se je počasi s pomočjo Indijke dvignila. Mraz ga spreleti. Vsa nevolja nad njo, ki se je zbrala v njem v zadnjem letu, vsi očitki so onemeli v njegovi notranjosti; videl ni drugega kakor samotno ženo, ki je v enem samem dnevu izgubila soproga in otroka...

S hripavim zvokom v glasu pravi:

»Pridi, Beata — odpočij se!«

Vzame njeno roko, jo pritegne k sebi in vodi od šibkosti drhtečo proti izhodu pokopališča. Govoriti ni mogla. Nepristano so ji drsele solze čez ilhteč obraz.

Ko je James Wilgard našel Beato na grobu njenega moža, je vdrug hodil od jutra do večera po ulicah svetega Benaresa romar Ali Sindh. Tudi njegov pogled je vedno znova srečeval podobo in ime male Agnes: tudi njemu je zvenel z vseh sten vedno znova tisočeri klic vsega indijskega ljudstva: svoboda za Mahatmo!

Toda zaman je stikal po plavalasi mem-sahib.

In ker ni našel ne nje, ne Mahatme, ne kazni za svoje dejanje, ki je po njej hrepenel, je zopet vzel svojo palico in romal naprej.

Novice

Huda železniška nesreča v Zagrebu

POTNIŠKI VLAK ZA VOZIL V SALONSKI VAGON POMOČNIKA PROMETNEGA MINISTRA — 18 POTNIKOV RANJENIH, ŠKODE JE OKOLI MILIJON DINARJEV

Včeraj zjutraj se je pripetila na zagrebškem glavnem kolodvoru huda železniška nesreča zaradi napačno postavljenih kretnic. Osební vlak iz Zidanega mosta, katerega je vozil strojevodja Al. Podlessek iz Mribora, je zavozil namesto na prosti tir zaradi nepravilno postavljenih kretnic na mrtvi tir, kjer je stal salonski vagon pomočnika prometnega ministra. Kljub temu, da je strojevodja skušal vlak ustaviti, so bile posledice hude. Lokomotiva je trčila v salonski vagon in ga popolnoma razbila. Poškodovani pa so tudi lokomotiva in štirje vagoni osebnega vlaka. Med potniki je nastala silna panika, ker so vsi zaradi sunka popadali po tleh. Pri tem se je 18 potnikov lažje poškodovalo. Enemu izmed železničarjev in neki deklici je zlomilo nogo, strojevodja Podlessek in kurjač Anton Hrovatin sta ostala nepoškodovana. Škode je okoli milijon din. Smrti ni bilo. Železniške oblasti so uvedle preiskavo.

Kakor smo naknadno zvedeli, se imajo potniki osebnega vlaka zahvaliti samo duhaprisotnosti mariborskega strojevodje, da ni bilo človeških žrtev. Podlessek je namreč, čim je videl, da so kretnice napačno postavljene, z vso silo zavrl lokomotivo in ublažil udarec. Vendar pa je bil ta še tako strahovit, da je salonski vagon v loku zletel v zrak in obležal razbit na drugi strani betonskega zida, ki ščiti konec mrtvega tira. Strojevodja je pravočasno skočil iz lokomotive. Zagrebčani so ves dan hodili gledati razbitine. Zares je pravi čudež, da ni bilo pri takem razdejanju nobene smrtne žrtve.

Ranjeni potniki so si sami poiskali prvo pomoč v raznih ambulancah, zato njihova imena niso znana. Mnogi potniki so zapustili wagone brez prtljage, da, celo brez povrnikov, ker si je pač vsakdo hotel rešiti življenje. Eden izmed potnikov je opisoval paniko tako-le: Ko se je vlak bližal zagrebškemu glavnemu kolodvoru, so potniki pričeli pripravljati prtljago. Vsi so večinoma že stali in se oblačili. Nenadoma pa slišijo strahovit pok in nato prasketanje ter lomljenje železja. Ves vlak se je pretresel in šipe so popokale. Največ ljudi je ranjenih od steklenih drobcov, mnogi pa tudi od tega, ker so popadali po klopek. Vrišč in krik na vseh straneh. Panika je dosegla vrhunec, ko se je vlak ustavil in so nekateri potniki kar skozi okna poskakali na plano, drugi pa so se prerivali pri vratih, ker je vsak hotel priti prvi iz usodnega vlaka. Na kraju nesreče je bil kup razvalin. Službeni vagon osebnega vlaka se je dobesedno do polovice zaril v poštini vagon, salonski voz pa je bil sploh čisto razbit. Lokomotiva osebnega vlaka ni bila mnogo poškodovana.

Delavci so bili ves dan zaposleni pri čiščenju proge.

SMRTNA NESREČA NA BREŽIŠKEM KOLODVORU

Ko je 36 letni kurjač France Poljanec z Ježice pri Ljubljani pregledoval na kolodvoru v Brežicah lokomotivo, ga je zgrabil stroj prihajajočega brzovlaka in ga treščil ob tla. Obležal je s smrtnimi poškodbami, katerim je kmalu podlegel.

Pomembno upoštevanje naše umetnosti

V starodavni trg Dravograd so pred dobrimi dvema leti premestili iz Prevalj sedež okraja, ki mu načeluje g. Ivan Milač. S tem aktom je trg Dravograd zopet pridobil na stari veljavi, ki jo je imel skozi ves zgodnji in srednji vek. Okrajno načelstvo je nameščeno v prezidanem in dozidanem bivšem hotelu tik ob cesti ter daje lep vnani videz. Na levi strani je okusno reguliran prostor za nasadom z impozantnim drogom za zastave. Ob njem je iz lomljenega kamna sestavljen podstavek, ki kar kliče po skulpturi. Kakor je zunanost okrajnega načelstva z najbližjo okolico okusno in estetsko ure-

jena, tako notranost za njo prav nič ne zaostaja. Na hodniku raz sten nas pozdravi cela vrsta umetniških akvarelov, ki v seriji predstavljajo vse občine dravogradskega okraja. Prav je storil g. načelnik, da je dela poveril domačim umetnikom. Tako je kobanski in pohorski del okraja upodobil (70 občin) akad. slikar g. Lojze Šušmelj. Koroški del (5 občin) pa je upodobil prevalski domačin akad. slikar g. Fran Golob. Akvareli so umetniško na višini. Vsekakor je to za okrajno načelstvo v Dravogradu pomembna okrasitev, ki v tem pogledu ni para v dravski banovini. -abe

Tragedija v zagorskem rudniku

V kisovškem rovu v Zagorju ob Savi je debela plast premoga pokopala 22letnega rudarja Ignaca Perka, ki ga do včeraj še niso mogli rešiti, čeprav se je nesreča pripetila že v nedeljo zjutraj. Vzrok smrtne nesreče preiskuje v imenu rudarskega glavarstva inž. Kubias.

TOVORNI PARNIK Z AVTOMOBILI

tujega porekla je moral zasilno pristati v bokeljskem zalivu zaradi velike burje. Parnik je bil natovorjen z večjim številom malih in velikih avtomobilov. Po končani nevihti je parnik odplul.

12 REŠILNIH ČOLNOV SO NAŠLI

v morju blizu Cavtata. Poleg tega so našli tudi mnogo rešilnih pasov tujega porekla.

DETE JE PADLO IZ NAROČJA V KROP

V Ljubljani je pestoval delavec Kudrič svojo 2letno hčerko Angelico. Sedel je z njo na toplem štedilniku. Deklica se mu je zmuznila iz naročja in padla v lonec kropla. Dobila je nevarne opekline in so jo nemudoma prepeljali v bolnišnico.

KLUB »A« V SARAJEVU

Med številnimi sarajevskimi društvi je gotovo najzanimivejše društvo s kratkim imenom »A«. Ta klub razvija človekoljubno delo, dobil pa je tako nevsak danje ime zaradi tega, ker so se na ustanovnem občnem zboru prepirali zaradi imena.

Daite mi
15 centimetrov
pečenice!

Kdo bi tako kupoval, namesto da bi vprašal po kakovosti! Pri nakupu žarnic zahtevajte izrecno le kvalitetno TUNGSRAM-KRYPTON žarnico:

Ista da več sončnim žarkom podobne svetlobe in porabi pri tem mnogo manj toka!

BOLJŠA LUC, MANJŠI STROŠKI!

Borba na življenje in smrt z volkom

Te dni je neki kmet iz Bradaša pri Podujevu v gorah srečal sestrčnega volka. Možakar ni imel nobenega orožja. Še krepelca ne. Bil je toliko pogumen, da se je vrgel z golimi rokami na zverino ter se z njo spoprijel na življenje in smrt.

Končno je kmetu uspelo, da je razjarjenega volka zgrabil z vso močjo za vrat. Nato sta se oba v klopčiču kotalila po bregu do neke hiše, kjer so priskočili na pomoč ljudje in živega volka zvezali.

Celle

c Drevi vsi v gledališče! Ljubljanska drama gostuje s Shakespearejevo tragedijo »Romeo in Julija«. Ta uprizoritev je dosegla v letošnji sezoni v Ljubljani največ repriz.

c Bogojavljenje. Na bogojavljenje v nedeljo 19. t. m., bo ob 9. v pravoslavni cerkvi sv. Save služba božja, ob 10. pa blagoslovitev vode. Blagoslovitev vode bo tudi na Krstov dan, v soboto, 18. t. m. v cerkvi. V soboto, 18. t. m. in nedeljo, 19. t. m. popoldne bo blagoslovitev stanovanj pravoslavni vernikov.

c Smrt v hlevu. Pri posestniku Antonu Kvasu na Zgornji Hudinji v celjski okolici se je zglasila beračica Rozalija Kačičnikova iz Malega Dolca pri Vitanju s svojim 8 letnim sinčkom ter prosila za prenočišče. Posestnik je odkazal njej in otroku prostor v hlevu. Ko se je deček zgodaj zjutraj zbudil in poklical svojo mater, je opazil, da je mrtva.

c Uničevanje vrabecev. Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani je izdala okrožnico o zatiranju vrabecev ter vabi kmetovalce, vrtnarje in lastnike vrtov, da tega škodljivca čimbolj uničujejo. Pokončevanje se vrši z uničevanjem jajc in gnezd, s postavljanjem umetnih gnezd in valilnic, v katerih uničujemo naseljene vrabece ter z uporabo raznih lovilnic. Podrobna navodila o zatiranju vrabecev je mestna občina celjska razmnožila in se dobe brezplačno na mestnem poglavarstvu soba št. 47.

c Na lovu se je obstrčil. 36letni posestnik Vinko Ušen iz Zg. Grušovlj v St. Petru v Sav. dolini je na lovu padel. Pri padcu se je sprožila puška, pri čemer si je Ušen obstrčil roko.

c Iznajdljivi potepuhi. V nedeljo popoldne je policija napravila racijo. Prijela je 10 mlajših moških potepuhov in delomržecev. Dva med njimi sta si v Celju najela opremljeno sobo in se preživljala z beračenjem.

c Celjsko pevsko društvo ima zabavni večer v soboto, 18. t. m. v Nar. domu.

Ptui

p Revizija volivnih imenikov. Tekom januarja bo pri mesnem poglavarstvu revizija volivnih imenikov.

p Pregleda in žigosanja sodov pri tukajšnji postaji za kontrolo sodov, ki je bilo določeno za Ptuj v januarju, ne bo.

p Vajeniške oprostitve. K vajeniškim oprostitvam januarja se je prijavilo 5 kandidatov in 3 kandidatke. Z uspehom so položili izpite iz čevljarske obrti Predikaka Maks, iz krojaške Sirec Pavla in Jazbec Pavlina, iz podkovaške Kranje Franc in Puki Feliks, iz mehanične Koge Bogdan in iz kolarske Korel Janez. Ena kandidatka ni prišla k izpitu.

p O življenju in delu Tolstoj, bo predaval v »Ljudski univerzi« v petek 17. t. m. lektor rusčine na ljubljanski univerzi dr. Nikola Preobraženski.

o V zadnjih »Službenih novinah« je objavljen pravilnik o predpisovanju, izdajanju in plačevanju zdravil, ki jih bodo dajali zdravniki in lekarnarji na račun OUZD in drugih socialnih ustanov. Pravilnik stopi v veljavo 1. februarja.

o Nabiralna akcija za uboge otroke v Smarju pri Jelšah je bila tudi tu izvedena. Prispevke sta pobirala g. župan Ivan Turk in Stanko Stupica. Baje je akcija zelo dobro uspela.

o Stara glažula v Trbovljah je pričela goreti. Rudniški gasilci so takoj prihiteli na pomoč in ogenj lokalizirali. Pri gašenju sta se dva gasilca poškodovala. Škode je okoli 30.000 din.

n Štiri arhitekta je poslala v Romunijo banska oblast v Zagrebu, da bodo tam proučili in spoznali posledice katastrofalnega potresa.

n 1500 delavcev je zbolelo za gripo v Zagrebu. OUZD je izplačala tem bolnikom za 300.000 din podpor.

n Oblačenje svilениh in modnih oblek so prepovedali gojenkam gospodinske šole v Božjakovini pri Križevcih na Hrvaškem. Oblečene morajo biti v narodne noše.

Iz Rusije preko Bosne v norišnico

Tragedija našega mehanika in njegove žene, ruske zdravnece

Te dni so v Sarajevu sodili 41 letnega mehanika Josipa Elezu, ki je bil obtožen, da je hotel zadaviti svojo ženo, rusko zdravnico. Preiskava in potek razprave sta pokazala, da imajo sodnik opraviti z nenormalnim človekom, za katerega je edino pripravno mesto umobolnica. Zanimivo je obtoženoče pustolovsko življenje, ki ga je vodilo v prekomorske države, v Rusijo in ga končno vrnilo v Bosno, od tod pa ga je peljalo na opazovalni oddelček za duševne bolezni v Beogradu.

Pred 15 leti se je mladi mehanik Josip Elez namenil odpotovati daleč preko morja. Vkrca se je v Šibeniku na neko ladjo, za katero ni vedel, kam je namenjena. Usoda ga je izkrcala v Batuju na ruski obali. Tam je pričelo njegovo ahasverstvo po Rusiji. Zanimivo je, da je s svojo prirodno inteligenco povsod uspel. V Krasnodaru je imel celo veliko

politično predavanje o takratnem mednarodnem položaju. Ob tej priliki se je seznanil z mlado medicino, s katero se je kmalu poročil. Ker se ni mogel privaditi ruskemu načinu življenja, sta z ženo, ki je med tem že postala zdravnica, sklenila zapustiti Rusijo. Odpotoval je v Odeso in se tam vkrcal na ladjo, ki ga je prepeljala v Carigrad. Odpeljal se je v Šibenik, od koder je s parnikom krenil proti Južni Ameriki. Toda že v Port Saidu je prekinil vožnjo in se vrnil v Carigrad.

Elez se je spomnil žene v Rusiji in ji pisal, naj se z otrokom pripelje v Carigrad. Zdravnica je res prišla, vendar pa je takrat na nesrečo turška vlada prepovedala tujcem delo. Zakonca sta se morala izseliti v Jugoslavijo. Mehaniku ni bilo za delo. Vedno je sanjari o potovanjih in je res potoval v London, Pariz, na Japonsko, v Ameriko in bog si ga vedi kod. Njegova žena pa je med tem

delovala kot zdravnica na raznih zdravstvenih zavodih in bosanskih vaseh ter preživljala še otroka.

Končno se je Elez vrnil spet v Jugoslavijo k ženi. Bil je živčno že popolno. ma uničen in za ubogo zdravnico se je pričelo mukepolno življenje. Bil je strašno ljubosumen in je zalezaval vsakega pacienta, ki je obiskal zdravnico, njegovo ženo. Pisal je grozilna pisma in prirejal večne scene. Zaradi tega je morala večkrat pustiti dobre službe in se preseliti, da bi ne bila izpostavljena sramoteni. V navalu ljubosumnosti je Elez hotel zdravnico zadaviti, kar pa se mu ni posrečilo, ker so ljudje ubogo ženo pravočasno rešili.

Na razpravi se je izkazalo, da Elez ni pripravi pameti in da je za okolico nevaren. Zato so sodniki odredili, da mu rajo obtoženca zdravniki pregledati. Po slali so ga v umobolnico.

Zanimivosti

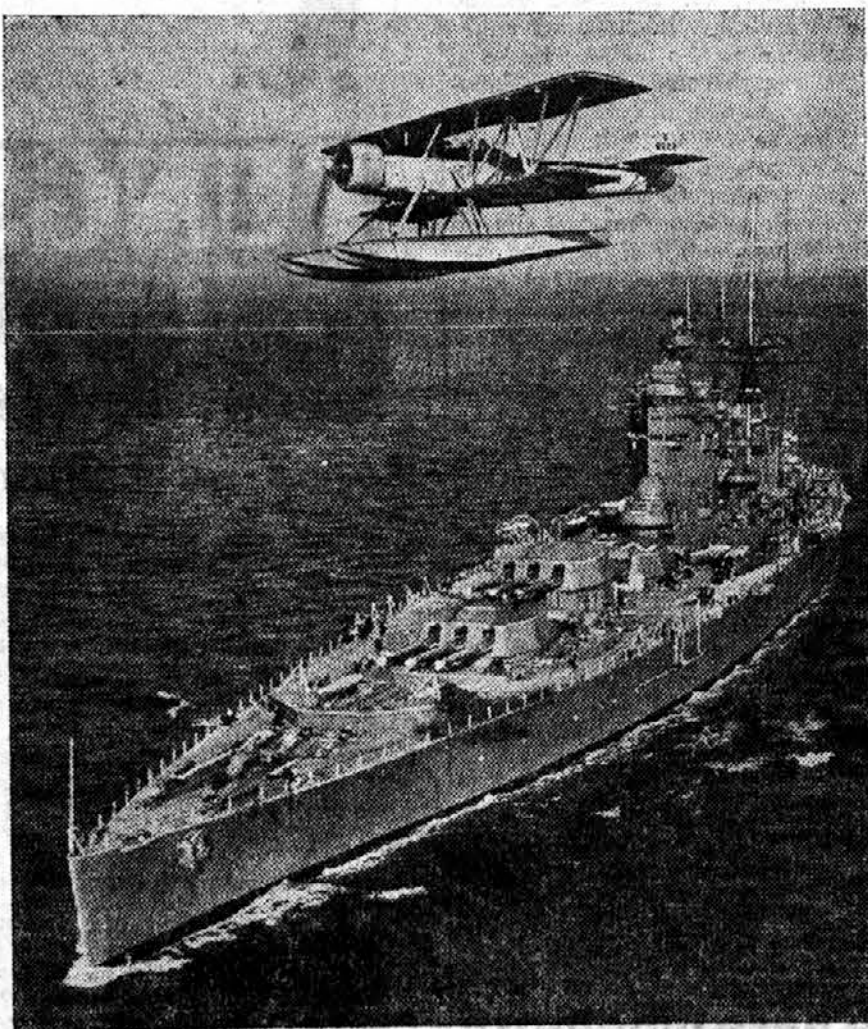
Sodelovanje letalstva in mornarice

V prvih letih preteklega svetovne vojne so bili baloni in zrakoplovi oni, ki so vršili za mornarico nekako izvidniško službo. Toda že leta 1916 so se zrakoplovi morali umakniti manjšemu, toda primerno okretnejšemu in naglejšemu izvidniškemu letalu. Poslej se je veljava izvidniških letal kot pomočnikov mornarice, ki operira na odprtih morjih, čedalje bolj dvigala, a tudi naloge so se izpopolnjevale.

Kljub temu pa izvidniški aparati nikoli niso opustili svoje prvotne naloge. V zvezi z mornarico jim je treba reči v pravem pomenu besede »oči mornarice«. Neumorno krožijo na obzorju in javljajo vsak sovražni parnik in sovražno letalo. Čim se pojavi sovražnik, ga ne opazujejo samo pasivno, ampak odločno posežejo v bitko, če je količjak izgledna, zato reje niso le v obrambi, ampak tudi v napadu izvrstni pomočniki mornarice. Močnejšega sovražnika sicer »prepustijo mornarici in težjemu letalstvu, ki ga nemudoma in sproti obveščajo o gibanju sovražnika. Takrat seveda nastane bitka v zraku in na morju, ko granate in strojnice opravijo svoje. In čim tesnejše je sodelovanje med letalstvom in mornarico, tem večji so uspehi nad sovražnikom. Letala nekako varujejo gibanje brodov ter jim pomagajo pri napadih.

Mimo tega je treba omeniti še tkz. sanitetska letala, ki jim pravijo »Samaritani morja«, kar si tudi po vsej pravici zaslužijo. Čim je kje potrebno, prihitijo takoj na pomoč, ne da bi vprašali, ali je po-

moči potreben prijatelj ali sovražnik. — Zaradi razpoznavanja so obeležena ta letala z velikimi rdečimi križi, vedno pripravljena, da na morju pomagajo, kjer je to potrebno.

Angleška križarka »Renown« v spremstvu letala

Z ultrazvoki proti išijasu

Ultrazvočni valovi so zvočni valovi tako velike frekvence, da jih človeško uho ne utegne več zaznati. Valovi oz. tresljaji ultrazvoka znašajo okoli 284.000 tresljajev v sekundi. S pomočjo teh zvočkov je uspelo razbiti velike molekule, ki igrajo pomembno vlogo v kemiji pri raziskovanju beljakovin, kaučuka in umetnih tkanin.

Nemški učenjak dr. Schmidt v Stuttgartu pa je šel še dalje ter je uporabil ultrazvoke za magnetiziranje nikla. Na ta način je povečal magnetično jakost za približno osemkrat, ki se je izkazala za trajno. Kovina je ostala magnetična tudi potem, ko je prenehal vpliv ultrazvočkov.

Precej uspeha so pokazali tudi poskusi, da bi se mogli uporabiti ultrazvoki celo v biologiji. Berlinski znanstvenik dr.

R. Pohlmann je dosegel naravnost neverjetne izsledke. Dr. Pohlmann si je rekel, da utegne ultrazvok velike jakosti razbiti tudi staničevje, v manjši jakosti pa delovati na staničevje kot nekaka masaža. Koj nato so šli še korak naprej, ko so jeli poskušati, kako globoko sploh prodre ultrazvok v tkivo človeškega telesa. Pri tem so zdravniki ugotovili, da ultrazvoki staničja sicer ne razbijajo, ampak z ugodno masažo potiskajo med staničje zdravila, ki jih je sicer tako neizmerno težko spraviti na pomoči potrebna mesta v tkivu človeškega telesa.

Merjenje, kako globoko prodrejo ultrazvoki v tkivo, je imelo namen, da se dokončno ugotovi način in količina dosiranja zdravil. Po uspešno končanih poskusih so jeli v neki berlinski bolnišnici

zdraviti neprijeten in zavraten išjas ter neuralgijo s pomočjo ultrazvočkov. Glede tega zdravljenja rezultati še niso dokončni, vendar pa pravijo poročila, da so bili doseženi znatni uspehi v največjih primerih so bolniki, ki jih je že leta in leta trpinčil išjas, popolnoma ozdraveli.

Poroka z levo rokavico

Veliko mladih Nizozemcev poskuša svojo življenjsko srečo v nizozemskih kolonijah, kjer so nameščeni po raznih plantajah kot predelavci, inženjerji in podobno. Mnogi med njimi se lotijo težkega dela zgolj radi tega, da si pridobijo sredstev, da si ustvarijo svoje lastno družinsko ognjišče. Ko se jim zdi, da so »dovolj trdni«, pišejo v domovino v Evropo svojim znancem najimbo, da bi se pridružili življenjsko družico. Iz domovine jim pošljejo fotografijo dekleta, ki je v obleki vseč, pošlje znanec v domovino rabljeno rokavico, ki jo po poročnem obredu izročijo ženi, ki svojega pravega moža sploh še ni videla. Šele čez nekaj tednov se mlada žena odpravi v Nizozemsko Indijo, kjer se prvič sreča s svojim možem.

Mesar in pek

Neki mesar in pek sta se neprestano zbadala ter naravnost iskala prilike, da bi se znova in znova mogla skočiti v lase. Nekoč je prišel mesar v pekarno, ko v njej ni bilo peka. Ko je hotel oditi iz pekarnice, je srečal na pragu peka. Pek mu je vzkliknil:

— Oho, glej ga, glej; kaj pa si kupil pri meni?

— Hlebec kruha, — mu mirno odvrne mesar.

— In kje ga imaš vendar?

V žepu telovnika, — vzklikne mesar in odide.

Stvar je peka zbadla in še isti hip je bil sklenil, da se masčje nad mesarjem. Čim se mu je ponudila prilika, je stopil v mesnico, ko ni bilo v njej mesarja. Ko je odhajal pa je srečal na pragu mesarja.

— No, no, kaj pa si kupil pri meni? — ga vpraša mesar.

— Celovolovsko glavo! — vzklikne pek.

— Kje pa jo imaš? — je bil mesar razveden.

— Pod klobukom! — vzklikne pek in odide.

Grški jedilni listi

V stari Grčiji krčmarji in restavaterji, če jih lahko sploh tako imenujemo, niso imeli v svojih gostiščih jedilnih listov. — Vendar pa so na kaj originalen način obveščali javnost o dobrotah svoje kuhinje. Vsak gostilničar je imel poleg drugega postreznega osebja tudi krepkega fanta z močnim glasom. Ta je vsak dan uro pred kosilom ali večerjo pretekel vse mestne oziroma krajevne ulice ter vpil imena jedil, ki jih pripravljajo v gostiški kuhinji.

Vzpodbudna kita'ska navada za novo leto

Po starem običaju in iz strahu pred srdom pokojnih pradedov najci na zelo vzpodbuden način zaključijo vsako leto in popolnoma »očisti« stopijo v novo leto. Vsak Kitajec namreč še pred vzhodom jutranjega novoletnega sonca uredi vse svoje račune, poplača dolgove ali pa se vsaj primerno pobota s svojimi upniki.

— Takole zdi na poslušajte, povedal mi je, da ne verjamete, noidite gledati mi povejte potem, če nimam prav.

Radio

Sreča, 15. januarja

Ljubljana: 7. poročila in veseli zvoki; 12. spomini na J. Straussa; 12.30 poročila; 13.02 šramel »Ljubljana«; 14. poročila; 17.30 R. Strauss »Smrt in poveljanje«; 17.45 mladinska ura; 19. poročila; 19.40 reproduciran koncert; 20. koncert zbora »Glasbene Matice«; 21.45 klavirski koncert; 22. poročila. — Beograd: 14.20 poje Saljapin; 17.25 klavirski koncert; 19.55 prenos iz opere. — Zagreb: 17.15 koncert; 20. plošče po željah; 21.30 vokalni koncert. — Praga: 15. koncert lahke gl.; 17.05 narodni koncert. — Sofija: 19. koncert; 20. simfonična gl.; 21.30 lahka gl.; 22.05 narodna gl. — Angleške postaje: 20. večerni spored; 21.15 pisan koncert; 23.15 plesna gl. — Bero-münster: 19.15 stara baletna gl.; 20. prenos iz opere. — Bukarešta: 17.30 koncert; 21.20 pisan spored. — Francoske postaje: 15. komorna gl.; 17. koncert zabavne gl.; 17.35 družinska ura. — Italijanske postaje: 14.30 operna gl.; 16.30 zabavni spored; 20.30 simfonični koncert. — Nemške postaje: 13.15 lahka gl.; 15. operni spored; 19.15 koncert lahke gl.; 23.15 pisan koncert. — Softens: 19.25 pisan drobšč; 20.15 napevi; 20.55 Debussy: »Pelleas in Melisanda«.

Plemenitega masčevanja ni. Masčevanje je rojeno iz zla, ki je bilo storjeno.

Žena, ki se zaljuba, samo izpolnjuje svojo dolžnost. — (Roman)

Nekateri ženi se že v bistvu nikakor ne preneseta, toda čim pričneta govoriti o tretji ženi, se razvije med njima še tisti hip nekaka simpatija. — (B. Shaw)

MAUKO GOLAR

Oče župan in nove hlače

Pa so se spomnili v tej zagati na svojo hčerko Kunigundo. O, čemu pa ima človek hčerko! In ubogati jih mora, kajti četrta božja zapoved je huda. Toda tista zapoved o nedelji je bila še hujša in oča župan so stali s predolgimi hlačami zopet sami sredi sobe.

»Pa dekla Barbara?« jim plane v glavo. Tudi ta je morala pred svojega gospodarja, toda tudi sedaj je bilo kakor zakleto; ta babura se ni niti malo zmenila za županovo zapoved, kajti gospod župnik so več in kar povedo oni, je kot pribito, bogme, da je.

Cisto obupano so se odpravili oča na polje premišljati o žalostni usodi, ki jih je danes udarila tako neizrečeno neusmiljeno.

Toda mati županja so si med tem kar na lepem premislili in si dejali, da to vendar ne bo tak hud greh, če odrežejo malce hlače svojemu vrlemu možu, saj ljubi Bog gotovo ne gleda na vsako malenkost. Poleg tega pa lahko zmolijo v cerkvi očenašek več in za deva bo poravnana.

Kakor so mislili, tako so tudi storili. Človek ne bi zmolil niti očenaša, ko je bilo delo opravljeno.

Tudi hčerko Kunigundo je zagrabila ista misel in ni preteklo niti dva hipa, ko je odletelo od hlače zopet toliko in toliko. Seveda se ni Kunigundi niti malo sanjalo, da so opravili ta posel že mati.

In dekla Barbara? O, tudi to je spreletela želja, da bi ustregla svojemu gospodarju. Pa se je zgodilo; bože moj, da je vzela tudi ta vrla deklina v roke škarje in — škrc, in zopet je odletelo za dobra dva pedna hlače po tleh. O, ko bi imela vsaj malo soli v glavi,

bi morala videti, da so hlače že zdavnaj prekratke. Še toplo ji je postalo pri duši in kar nekaj ji je odleglo, ko je bil ta težak posel pri kraju.

Ko so se naveličali oča župan med njivami jadicovati sami s seboj, so se vrnili domov kajti tudi zvon s farne cerkve je vabil vernike k maši.

O, to so se začudili oča Štefuc, ko so stopili v izbo in zagledali na mizi odrezane hlače. Seveda ni bilo prekanja pri kraju; vsemog. so si povedali; za spremembo so letale po sobi še razne stvari, ne toliko iz prijaznosti, kakor, no, saj ni težko uganiti zakaj in čemu? Včasih so zadele tudi tja, kamor so bile namenjene, da je temu ali onemu kar na lepem zrasel rožiček na glavi, ali pa je zacurljala kri z nosa.

Toda pomagati se ni dalo več, škarje so opravile svoje, in če prav premislimo, ni bil temu nihče kriv. In to so uvideli tudi oča Štefuc. Ko so pa kar tako iz radovednosti oblekli to res kar preveč oškrcano zadevo, so vsi domači kar zastrmeli v oča župana in se čudom čudili in rekli, da se podajo prekratke hlače Štefucu kar preveč, pa čeprav so silile po bedresih kocine lepo na dan.

Seveda so se oča župan pošteno začudili, ker so po pravici menili, da ga bodo babure zmerjale najmanj z maskaro, če ne še s čem hujšim. Ko pa so videli, da gre zares, so dejali, da je najbrže sam ljubi Bog hotel tako. In da bi se o tem še bolje prepričali, so to mahnil kar v cerkev s kratkimi hlačami, kajti hlače so bile prekratke.

Strme so bulili vaščani v svojega župana

in skoraj kar preveč glasno odobravali novo hlačo prikazen. Tudi gospod župnik so poskili večkrat pri pridigi na kratkohlachnika, in rekel bi, da ne ravno prijazno.

Toda zgodba o kratkih hlačah še ni pri kraju, res da ne. Kar poslušajte!

Ko je bila maša pri kraju, so vsi dedci kakor obsedeni tekli domov in vlekli za seboj svoje babure, da so jim krila frfotala kakor perutnice preplašenim gosem. Sicer so kolovratili dedci kaj radi po Butalah, kjer so se divili drug drugemu in svoji pameti. A danes? Moj Bog!

Doma pa so morale vzeti vse ženske v roke škarje in tista zapoved o nedelji jim ni segla niti malo do srca. Škrc, škrc in pritajeno šepetanje se je slišalo skoraj iz vseh bajt; človek, ki bi korakal skozi vas in ki ne bi vedel, čemu vse to, si gotovo ne bi mogel misliti kaj dobrega. Tu in tam se je prismo-dilo še kosilo. Pa kaj zato! In kmalu so se zopet zgrnili vsi dedci po Butalah in lahko se reče, da ni bilo med njimi niti enega, ki bi nosil še dolge hlače.

O mati županja, o Kunigunda in Barbara, kaj ste vendar napravile iz sicer vrlih in pametnih možakarjev. Popoldan se je pa trlo ljudi pri krčmarju Boltežarju. Seveda ni bilo modrovarja ne konca ne kraja. Poleg tega pa so vsi Butalčani moškega spola stegovali svoje krake, kar se je dalo, da bi ja vsi videli, da ni med njimi niti enega, ki bi nosil še dolge hlače.

O, pa je bil še eden, in to mežnar. Kakor ose so planili vsi nadeni in ga spodili domov, kajti garjeve ovce ne trpijo med seboj, so dejali.

Se danes nosijo butalski možakarji kratke hlače, in če ne verjamete, noidite gledati mi povejte potem, če nimam prav.

Maribor

Sinoči so „silvestrovali“ pravoslavni meščani

Mariborski meščani pravoslavne veroizpovedi praznujejo danes novo leto. Sinoči je bilo v prostorih kavarne »Jadran« tradicionalno pričakovanje novega leta ter je bil lokal pri tej priliki do zadnjega kotička nabit poln. Navzoč je bil tudi skoro polnoštevilen mariborski oficirski zbor z mestnim poveljnikom gen. M. Parncem, pravoslavni verniki s proto Ivo-

sevičem na čelu ter mnogi odličniki iz javnega in narodnega življenja našega mesta.

Po starem običaju so tudi letos imeli kratek spored z varietetskimi deli ter nastopom pevskega kvinteta, najbolj je pa prišla na račun godba, ki je neumorno svirala razna kola, dočim se je nepretrgano kača plesalcev zvijala okoli

miz iz starega v novo leto. Opolnoči je dvanaest udarcev na gong naznanilo, da je tudi za pravoslavce poteklo kaj malo razveseljivo leto 1940. V prijetnem razpoloženju so kaj kmalu potekle tesno odmerjene ure zabave v novem letu, v katero so tudi naši pravoslavni someščani stopili s pogumnimi koraki ter z zaupanjem v bodočnost.

Uspešno delovanje RK v D. M. v Brezju

V dvorani gostilne Zupan v Dolgošah je imel svoj drugi letni občni zbor Rdeči križ iz Device Marije v Brezju. Kljub kratkotrajni dobi delovanja lahko mlado društvo s ponosom gleda nazaj na svoje delovanje.

Občni zbor je vodil predsednik Avguštin Škerbič, ki se je uvodoma spomnil Nj. Vel. kralja Petra II. in vsega kraljevskega doma, zlasti pa Nj. kralj. Vis. knezinje Olge, predsednika Glavnega odbora RK. Nato so poročali tajnik, blagajnik Uršič Justin, orodjar Krumpal Franc. Društvo ima sedaj 64 rednih, 99 podpornih članov in 40 podmladkarjev. Blagajna izkazuje 28.692 din dohodkov in 24.840,25 din izdatkov. Društveni inventar je vreden 31.432 din. Poveljnik reševalnega oddelka je poročal o samarijanskem delu. Samarijanov je 30, v preteklem letu so izvršili 53 prevozov, 218 osebam pa je bila nudena prva pomoč. Društvo je

imelo več nastopov, delegacija v krogih se je udeležila tudi odkritja spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani. Uspešno delovanje so v veliki meri poleg požrtvovalnega članstva omogočili tudi občani in meščani iz Maribora z prostovoljnimi prispevki; obdarovanih je bilo tudi 88 otrok. V imenu pobožne občine je čestital društvu k lepemu napredku pobožni župan Karel Stržina.

V imenu nadzornega odbora je poročal Fojhtl Avgust, nakar je celi odbor dobil razrešnico s pohvalo. Pri volitvah je bil po večini izvoljen dosedanj odt. z Avguštinom Škerbičem kot predsednikom na čelu. Novo izvoljeni predsednik je pred zaključkom zborovanja poudaril, da bo nova društvena uprava resno vzela v pretes vprašanje zgraditve lastnega društvenega doma.

Smučarski zlet Sokolov v Guštanju

Smučarji mariborske sokolske župe so se letos odločili, da priredijo svoj veliki zbor v Guštanju in na obronkih Uršlje gore. Zlet je spojen s tekmami in je organizacija poverjena koroškemu sokolskemu okrožju.

Člani in moški naraščaj tekmujejo v veleslalomu na progi 3200 m in z višinsko razliko 500 m ter s 24 vratci, članice in ženski naraščaj na progi 2000 m s 150 m višinske razlike ter z 12 vratci. Novinke samo v smuku. Popoldne tekmujejo člani in moški naraščaj v patrolnem teku s streljanjem. Po tekmah je prijateljski sestanek v Sokolskem domu v Guštanju, kjer bo tudi kosilo.

Kdor je bil pred 2 letoma na velikem zletu sokolskih smučarjev v Guštanju in v Kotljah, bo gotovo zopet pohitel na krasne smuške terene pod Urško, da prisostvuje tekmam sokolskih tekmovalcev. Sokolski smučarji na plan!

m Napredoval je za rednega profesorja bogoslovja v Mariboru dosedanj izredni profesor dr. Vinko Močnik.

m Glasbena Matica. Danes bo vaja mešana zbor in glasbeno predavanje dirigenta Milana Pertota, vaja ženskega zbora v sredo odpade. Vsi in točno!

KUPUJTE

V TISKOVNI DRUŽBI Z O. Z.

Maribor, Cankarjeva 1

Telefon 25-45

m Opozarjamo vse prizadete davčne zavezance, da poteče 15. januarja skrajni rok za vlaganje prijav za odmero dopolnilne prenosne takse, za prijavo in plačilo takse za vse odprte in tekoče račune, za letno takso za biljarde, za letno reklamno takso ter za letno shraniščno takso za shranišča alkoholnih pijač.

m Šahovski klub »Vidmar«. Drevi ob 20. važen članski sestanek zaradi klubskega tekmovanja Slov. šahovske zveze. Obenem brizturnir za prvenstvo januarja.

m Opozarjamo na današnje gostovanje g. Vekoslava Janka, prvega baritonista ljubljanske opere, ki gostuje drevi skupno z gđ. Majdičev in Verdijevi priljubljeni operi »Ples v maskah«.

m Klub lekarnarjev je izdal tudi letos lepo opremljen koledarček z redom lekarniške službe ter s spiski mariborskih zdravnikov, živinozdravnikov, dentistov, tehnikov in babic. Ob zaključku še je razen poučen drobiž.

m Solze si je brisala z žepnim robcem natakarka Marica Goljatova na poti od neke gostilne na Meljski cesti, kjer se je srečala z nekim gostom, pa do Aleksandrove ceste ter je pri tem izgubila dva bankovca po 1000—dinarjev, ki jih je imela zavita v robcu.

m Mlad psiček pepelnate barve, kodrast, se je zatekel. Informacije se dobe pri mestni blagajni ali v Radvanjski 46.

Še enkrat o ubežnikih iz Šmartna

V našem listu smo objavili 25. novembra nevsakdanjo zgodbo treh otrok, ki so pobegnili od doma v Šmartnem pri Slovenjgradcu ter peš priromali skozi Maribor, kjer so marsikoga nalagali glede svojih podatkov, doma in cilja, kamor so namenjeni. Kmalu nato je orožništvo v Poljčanah prijelo dva od njih, dočim o tretjem, deklici, od takrat nismo ničesar več slišali.

Na naš članek smo prejeli iz Šmartna daljši sestavek, tako da smo lahko objavili tudi pravo ime dveh ubežnikov iz Legna pri Šmartnu, objavili smo pa tudi marsikaj, kar imajo zabeleženo o otrocih na merodajnih mestih. V zvezi s tem smo prejeli dva dopisa, prvega od očeta

* Mesto cvetja na grob Emane Iliča je daroval g. Janko Samec, predsednik okrožnega sodišča v pok. din 100— za Sokolski planinski dom na Pohorju.

* Namesto cvetja na grob blagopokojnega upravitelja Knaflič daruje g. Krista Brencu din 50— za šolsko družbo sv. Cirila v Ljubljani.

* Jutri koncertira v Narodnem domu ga. prof. Osterc-Valjalo z mladinskim programom. Preostalo je samo še nekaj sedežev, ki se dobe v knjigarni Koren na Gosposki ulici.

* ZASTONJ dobite eno številko ženskega časopisa »Žena in dom« na ogled. Sporočite naslov na »Žena in dom«, Ljubljana 108/V.

* PSIHOGRAFOLOG Karmah sprejema obiske v hotelu »Zamorec«.

m Nočno lekarniško službo bosta vršili od 11. do vključno 17. januarja lekarna pri Zamorec, Gosposka 12. tel. 28-12, in lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova c. 33, tel. 22-13.

Narodno gledališče

Torek, 14. jan., ob 20.: »Ples v maskah«. Red B. Gostovanje gđ. Vere Majdičeve in Vekoslava Janka, člana ljubljanske opere.

Sreda, 15. jan.: zaprto.

Četrtek, 16. jan., ob 20.: »Lepa Vida«. Red C.

Kino

* Esplanade kino. Danes zadnjič rusko-sovjetski film »Najdenček«. V sredo »Melodije iz sanj«, prekrasni glasbeni film z Giglijem.

* Grajski kino. Danes velika razkošna drama »Žena brez preteklosti«. Borba dveh žen za ljubezen enega moža. Sibylla Schmitz, Albrecht Schönhals, Maria v. Tasnady.

* Union kino. Do vključno četrta »Žene v okovih«. Velika socialna drama iz življenja žena v ameriških ječah.

Smučarska poročila

(Putnik, Maribor, 14. jan.)

Pohorski dom — Mariborska koča: —12 C, jasno, 20 cm pršiča na podlagi 35 cm.

Pošarski dom: —12 C, jasno, 15 cm pršiča na podlagi 25 cm.

Sokolski dom: —13 C, jasno, 30 cm pršiča na podlagi 45 cm.

Ruška koča: —12 C, jasno, 15 cm pršiča na podlagi 30 cm.

Sv. Lovrene na Pohorju: —14 C, jasno, 45 cm pršiča.

Senjorjev dom: —15 C, jasno, 15 cm pršiča na podlagi 45 cm.

Ribnica na Pohorju: —13 C, jasno, 30 cm pršiča.

Peca: —16 C, jasno, 60 cm pršiča.

Rogaška Slatina: —20 C, jasno, 18 cm pršiča.

Grčič (Oset): —18 C, jasno, 8 cm pršiča na podlagi 30 cm.

Smuka povsod odlična!

Državna razr. loterija

4. razred 41. kola. — Žrebanje dne 13. t. m.

Din 505.000.—: 65265

Din 200.000.—: 50384

Din 100.000.—: 38475

Din 60.000.—: 24059

Din 50.000.—: 64829

Din 40.000.—: 45243

Din 12.000.—: 32360 43768 51634 67499

70704

Din 8000.—:

13646 17958 20614 36331 37750 54722 55175

67336 71709 99207

Din 5000.—:

1692 1768 1910 22611 26413 32037 32310

42200 44744 46675 48113 48683 51530 56133

65450 74369 84587 86833 99436

Din 2000.—:

2445 2494 4601 7985 10623 12884 19144

23207 27606 28936 38585 44159 46783 51086

52162 54048 59141 60989 61467 67679 69288

78646 82206 84113 86615 94884 96345 98891

(Brez jamstva.)

Baučna poslovalnica BEZJAK, Maribor.

Gosposka ulica 25 (tel. 28-97)

Drzna tatvina dragocenosti

Drzno tatvino zlatnine je izvršil neznan zlikovec 12. januarja popoldne ali zvečer v stanovanju gostilničarja Martina Polaka na Aleksandrovi cesti 79. Iz zaklenjene spalnice je odnesel iz predala nočne omarice 16 karatno dvokrovno moško zlato uro znamke »Colterlibert«, vredno 2000 din, moško zlato verižico v vrednosti 750 din ter alarmno pištolo na škodo gostilničarja, njegovi ženi Faniki je ukradel iz nočne omarice 1500 din vredno žensko uro z zlato zapestnico, eno zlato zapestnico v vrednosti 850

din, iz torbice v nezaklenjeni omari je odnesel nekaj čez 100 din v gotovini, Terezijo Kukovčev je oškodoval za 20 din v gotovini ter za srebrn obesek. S ponarejenim ključem je odprl tudi vrata v spalno sobo podnajemnika Stanka Matjašiča, tekstilnega delavca, ki mu pa ni ničesar odnesel. Matjašič je že zvečer opazil, da so vrata odprta, vendar ni mogel odkriti tatvine, ker mu ni nič manjkalo. Tatvino je šele drugi dan opoldne kot prva odkrila Terezija Kukovčeva.

Gibanje mariborske obrti v lanskem letu

Mesto Maribor predstavlja center Slovenije v pogledu industrije ter raznih obrti, v našem mestu imamo že več let sem okoli 2000 obratov, ki so deloma industrijski, deloma trgovski ali čisto obrtniški. Čeprav od meseca do meseca, ko objavljamo sproti gibanje izdanih in črtanih obrtnih pravic, izgleda, da se je število obratov sedaj zvišalo, drugič zopet znižalo, je stanje obrti v Mariboru vendarle stacionarno, kar znači, da je število obratov doseglo najvišjo zdravo mejo. Izpremembe obrti, ki jih navajamo v mesečnih poročilih, so po večini osebnega značaja. Število obratov ostane staro, ker posujejo stare obratovnice dalje pod vodstvom novih ljudi.

Tekom lanskega leta je bilo v Mariboru odjavljenih, odnosno ukinjenih 151 obrtnih pravic, na novo pa je bilo izdanih 154, tako da je ostalo v glavnem pri starem. Med spremembami je bilo 79 premestitev obratnih prostorov iz ene ulice v drugo, 42 začasnih ustavitvev (za dobo enega, odnosno pol drugega leta), za pol leta je bilo podaljšanih 8 obratov, na novo je začelo poslovati 6 začasnih ustavljenih obratov, v 11 pa nadaljujejo poslovanje po smrti svojih mož njihove vdove. Novih poslovalcev je bilo prijavljenih 9, pomožnih lokalov 8, črtanih pa je bilo 5. Pomožne lokale imajo v prvi vrsti mersarski obrtniki, ki imajo po več prodajalnih, odnosno podružnic. Raznih izprememb (sprememba imena po poroki itd.) je bilo prijavljenih 8, v trgovinski in rokodelski stroki je bilo 358, v koncesioniranih obrtih, kakor so gostilne, avtoizvoščiki in taksiji, trgovske agenture itd., je bilo 83, v industrijskih obrtih pa 10 izprememb.

Tako v gospodarskem kakor tudi v narodnem pomenu igra mariborska obrt veliko vlogo. Gospodarski položaj v obrti je kajpada odvisen od današnjega splošnega gospodarskega stanja, marsikaj pa bi se dalo ukreniti v narodnem pogledu.

Tu je položaj najbolj zadovoljiv v rokodelskih strokah, kjer so obratovnice po večini v slovenskih rokah ter je tudi naraščaj pretežno slovenski. Važno nalogo vrši med obrtniškim naraščajem Vajeniški dom, ki skrbi za vsestransko vzgojo obrtniške mladine.

ŠE ENE »STRADIVARIJEVKE«

nam je prinesel pokazat g. Srečko Ploj, tkalec s Pobrežja. Pred 8 leti jih je kupil v neki starinarni za 380.— din, sedaj pa, ko se toliko piše o najdbah teh dragocenih gosli, je pogledal še svoje. V notranjosti je opazil prilepljen listek z odčitnimi besedami: »Antonius Stradivarius Cremonensis faciebat Anno 1730«, ob strani pa signirni znak. Kakor smo že včeraj javili, so take gosli narejene v neki saksonski tovarni glasbil. Pozna se jih po zadnjih dveh številkah v letnici, ki sta pripisani s svinčnikom ali črnilom. Prav tak pripis s črnilom imajo tudi gosli g. Srečka Ploja. Čeprav niso prave Stradivarijeve, imajo vendarle lep glas in g. Ploj pravi, da jih ne zamenja za nobene druge.

Naročnikom, inserentom ter prijateljem lista, ki so pravoslavne vere, želita srečno in uspešno novo leto uredništvo in uprava »Večernika«!

m Odhod VI. Skrbniška iz Maribora. Gledališki igralec in režiser Vlado Skrbnišek bo s 1. februarjem zapustil Maribor ter odšel v Skopje, kjer bo deloval na tamošnjem gledališkem odru. Odhajajoči igralec je dokazal pri nas i kot režiser i kot interpret raznih vlog odlične sposobnosti ter ga bodo prijatelji mariborskega gledališča močno pogrešali.

Vaš uspeh: mali oglasi v »Večerniku«!

Film

Po lepoti tekmujejo z Američankami francoske filmske igralke

Se danes se čisto dogaja, da med kultur-nimi in resnimi ljudmi razpravljajo o vprašanju, ali je film sploh umetnost. Ljubitelji gledališča pravijo, da film ni umetnost, nasprotno pa zatrjujejo drugi, ki jim je film prav tako ljub kakor gledališče. Slednji zatrjujejo, da med igranjem na filmskem platnu in na gledališkem odru prav za prav ni nobene razlike.

Ne oziraje se na to, kdo ima v tem sporu prav, je vsakemu jasno, da se tako s filmskimi igralci kakor z gledališkimi postopa tako kakor z drugimi predstavniki umetnosti. Vendar pa je res, da pri filmu mnogo bolj gledajo na zunanost igralca in še bolj igralke, kakor pa pri gledališču, dasi tudi tam igra telesa privlačnost veliko vlogo.

Zanimivo je opazovati borbo za telesno lepoto pri raznih filmskih podjetjih. Že pri prvih korakih v Hollywoodu je žena podvržena najrazličnejšim ocenjevalnim komisijam, ki jo merijo in ogledujejo od vseh strani. Posebni strokovnjaki ji merijo noge v razmerju z

njeno višino, opazujejo njen celoten zunanji videz, njene kretnje, hojo, govor itd. Če jim nekaj ni po volji, skušajo to odpraviti z različnimi operacijami. Vsaka igralka mora skozi to šolo, ker drugače k filmu sploh ne pride.

Ko je bodoča filmska zvezdnica bila od teh strokovnjakov povojno ocenjena, je šele pripuščena studiu, kjer opravijo z njo poskusno snemanje. Filmska igralka uspe, če polni s

svojimi filmi blagajne filmskega podjetnika, pa naj bo potem film umetniški ali ne.

Znano je, da daje Amerika največ lepotic filmu. V zadnjem času pa ogrožajo zmago na tem polju vedno bolj Francozinje, ki so poleg lepe zunanosti tudi izvrstne igralkice in umetnice. Francoski film predvsem pazi na to, da ima film tudi nekaj umetniške vrednosti, kar mu daje v tem pogledu prednost pred drugimi. Podčrtati pa je treba smisel ameriških lepotic za reklamo. Filmske zvezdnice so preplavile vse časopise in revije s svojimi slikami, pod katerimi so z debelimi črkami napisali, da je ta in ta filmska diva najlepša in da nima vrstnice. Zanimivo pa je, da to vsaka zatrjuje...

Sonja Henie zbira svoja ljubezenska pisma

Svetovna prvakinja v drsanju in filmska zvezdnica Sonja Henie, ki je postala z nastopi v sportskih ameriških filmih še bolj slavna, dobiva vsak dan cele šope ljubezenskih pism iz vseh krajev zemeljske oble. Na vsa ta pisma sploh ne more odgovoriti. Neki Kanadčan ji pošilja vsak dan po eno ekspresno in priporočeno pismo in prosi simpatično kraljico ledu, da postane njegova žena. Neki Argentinec pošilja Sonji tedensko pismo na 16. straneh, pisano z nečitljivo in grdo pi-

savo. Zvezdnica teh pism sploh ne more razbrati, ker so zanjo pravi rebusi. Nekoč je izjavila Sonja Henie v šali predstavnikom ameriškega tiska:

»Reči vam moram, da zelo skrbno hranim vsa ljubezenska pisma, katera dobivam iz vseh delov sveta. Kadar bom zbrala toliko pism, da jih bom v vagonskih kolicinah lahko prodala za star papir, si bom kupila stanovanjsko opravilo in uslišala enega izmed mnogih snubcev ter ga vzela za moža.«

Bette Davis igra žene s tragično usodo

Bette Davis, katero je Akademija za filmsko umetnost in znanost že večkrat nagradila za najboljšo filmsko ustvarjanje, igra vedno vloge žene s tragično usodo. To opazimo pri filmih „Demonicke žene“, „Gospa Judita“, „Juarez“, „Kraljica Elizabeta“, „Na cesaričin ukaz“ in v njenem najnovejšem filmu „Hotela sem otroka“. V vseh njenih kreacijah se kakor rdeča nit vleče neizbežna črna usoda žene, katere predstavlja. Njej uspe, da se gledalci z njo smejejo in jočejo, da se njo vesele in žaloste.

FRANCOSKA FILMSKA PRODUKCIJA

Sedanja vojna je hudo prizadela tudi francosko filmsko produkcijo. Toda po daljšem zastoju se je filmska umetnost spet popravila in dvignila. Filmski ateljeji v Parizu so sedaj spet polni življenja in vrvenja. V delu je več novih filmov, ki bodo pokazali, da je francoska filmska umetnost še vedno na višku, dasi se pozna v njej nov duh. Serija novih filmov je namenjena tudi za izvoz in je pričakovati, da jih bomo še letošnje sezono tudi pri nas videli.

PAULA WESSELY (Ufa)

Ali bo Shirley Temple ostala pri filmu?

Ko so nedavno vsi svetovni listi objavili vest, da bo slavna Shirley Temple zapustila film, so ta korak mnogi res od srca obžalovali. V petih letih je mala ljubljanka s filmskega platna snemala 19 filmov in postala najpopularnejša zvezdnica. Njeno ime je bilo na vsem svetu morda bolj poznano, kakor pa imena važnih političnih osebnosti. Po velikem lanskeoletnem uspehu male Shirley v filmu »Daddy« je nedavno spet doživela triumpf v »Sinji ptici«. Sedaj se filmsko občinstvo sprašuje, ali bodo to poslednji uspehi slavne zvezdnice, ali pa bo ostala pri filmu. Njeni starši so se odločili, da dajo svojo popularno hčerko studirati in da se bo lahko kasneje spet vrnila k filmu. S tem je zadovoljna tudi mala Shirley, ki je izjavila novinarjem, da ne bo dolgo, ko se bo pojavila na filmskem platnu kot odrasla dekle.

I Winnie Markus je nova zvezda nemškega filma. Doslej je bila gledališka igralka, nedavno pa je nastopila v filmu »V sencih planin«.

Sport

Klubsko prvenstvo SSK Maratona

SSK Maraton je kot edini mariborski klub prelozil svoj klubski dan na včerajšnji nedeljo, ko je priredil v okolici Sv. Lovrenca na Pohorju tek na 12 km za seniore ter na 6 km za juniorje, dočim je bilo smuško prvenstvo na progi Klopni vrh—Sv. Lovrenc na Poh.

V teku na 12 km si je priboril seniorsko klubsko prvenstvo 1941 Adolf Dolinšek iz Sv. Lovrenca na Poh. v času 1:07, juniorski prvak na 6 km progi pa je postal Edo Muhič v času 29:33.

s Ekshibicijski nastop najboljših slovenskih drsalcov na ledu, ki je bil določen za jutri zvečer na stadionu SK Železničarja, je preložen na prihodnjo sredo.

s. Klubski prvak smuškega odseka SPD v Trbovljah je postal na zadnji klubski tekmi Kus Božo, ki si je priboril prvo mesto v slalomu in v smuku. Progo z Mrzlice preko Sv. Katarine do sejmišča je prevozil v 13 min. 44 sek.

V smuški tekmi s Klopne vrha je zasedel prvo mesto ter dobil naslov klubskega prvaka Ivan Kunc iz Maribora v času 8:30, 2. Planinšek Adolf 9:43, 3. Keršbaumer Tine 9:49.

Letošnji klubski dan SSK Maratona se je vršil v okviru smuških tekem ZFO, ki so se jih udeležili tekmovalci iz raznih krajev. Snežne prilike so bile odlične, organizacija v zanesljivih rokah. Za zabavni del je poskrbel šentlovrenška gasilska godba.

s. Ilirija—KAC 1 : 5 (0 : 2, 1 : 0, 0 : 3). Tudi v revanšni tekmi v Ljubljani so zmagali Celovčani.

s. BSK je v Beogradu v prijateljski tekmi premagal Gradjanskega iz Zagreba z 2 : 1 (1 : 0).

s. Ljubljanska Ilirija bo kot jugoslovanska državna reprezentanca odpotovala v Bukarešto na mednarodni hokejski turnir Slovaška—Romunija—Jugoslavija—reprez. Bukarešte.

MALI OGLASI

do 20 besed stanejo z davkom vred 15.— din. Vsaka nadaljnja beseda 1.— din. Kdor išče službo, plača 2.— din. Oglas namesto 15.— din samo 12.— din. Mali oglas za ženitve, dopise, rest. trgo. in obrtno reklamo na stanalo namesto 15.— din 20.— din. Vsaka nadaljnja beseda 1.— din. Oglasi za ženitve, dopise, rest. trgo. in obrtno reklamo na stanalo namesto 15.— din 20.— din. Za pisane odgovore vpraševanj v malih oglasih znaša posebna pristojbina 3.— din, kateri znesek se treba priložiti v znak. Male oglase je treba plačati (tako) pri naročilu. Pri blaznih naročilih se lahko plača v znak. Za vse male oglase, če so debelo tiskani, velja dvojna tarifa.

SLUŽBO DOBI

do 20 besed 15 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

URADNICO

za knjigovodstvo in blagajničarko sprejemni takol. Puncer Vinko, Glavni trg 10. 21888-2

SLUŽBO IŠČE

do 20 besed 12 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

NATAKARICA

z znanjem nemščine in trgovsko izobrazbo išče mesto takol. Naslov v oglasnem odd. »Večernika« 21883-3

Upokojenec z dvočlansko družino bi sprejel službo

MAJERJA

ali bi prevzel malo posestvo v najem. Naslov v ogl. odd. »Večernika« 21893-3

VAJENCI (KE)

do 20 besed 15 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

VAJENEC

v knjigarno in papirnico se sprejme. Naslov v ogl. odd. »Večernika« 21891-4

FANT

se želi izučiti za fotografa. Medved Jakob, Podr. Slatina 21892-4

STANOVANJE ODDA

do 20 besed 15 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

STANOVANJE

oddam. Istotam se proda liromatična harmonika. Vojašniška ul. 5. 21876-5

SOBA IN KUHINJA

se odda dvema mirnima osebam. Pobreška cesta 21, blizu cerkve. 21887-5

STANOVANJE IŠČE

do 20 besed 15 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

200.— DIN

dam dotičnemu, ki mi preskrbi ali najde primerno stanovanje za tri odrasle osebe. Ponudbe: Gostilna Felč, Tezno. 21755-6

Iščem lepo DVOSOBNO STANOVANJE s kopalnico. Naslov pustiti v oglasnem oddelku »Večernika« 2175-6

PREHRANA

do 20 besed 15 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

GOSPODA

sprejemem na vso oskrbo s 15. januarjem. Ulica kneza Koclja 18, prtiličje 3. 21886-7

SOBO ODDA

do 20 besed 15 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

Sprejme se GOSPOD na stanovanje. Koroška c. 62. levo. 21885-8

Nesporazum?

Grafolog F. T. Karmah, sprejema obiske v Mariboru, Hotel Zamore skoz celi dan.

Citajte „Večernik“

OPREMLJENA SOBICA

se za 120 din odda. Vrbanška 2. 21884-8

SOSTANOVALCA

iščem k enosobnemu stanovanju. Istotam prodam stružnico za les s pripadajočim orodjem. Sodna 32-II, vrata 9 21882-8

SOBA S ŠTEDILNIKOM

se odda 15. jan. ali 1. februarja. Splavarski prehod 8. 21880-8

Oddam

OPREMLJENO SOBO

s kopalnico s 1. februarjem boljši gospodični ali starejšemu gospodu. Meljska 3-III, 5. 21878-8

OPREMLJENA SOBA

s posebnim vdomom se takol odda. Koroščevo 5-I, vrata 8. 21877-8

LOKAL

do 20 besed 15 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

Iščem

2 SKLADIŠČI za specerijsko blago v bližini Glavnega trga. Puncer Vinko, Specerija, Glavni trg 10. 21889-10

DENAR

do 20 besed 20 din. vsaka nadaljnja beseda 2 din

MIZARJI!

Razno mizarstvo orodje za enega mizarja ugodno naprodaj. Vprašati: Maribor, Fochova ul. 23, pri Regoršek 21879-13

POHIŠTVO-OPREMA

do 20 besed 15 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

Prodam

NOVO POSTELJO in nočno omarico, moderne oblike, belo barvano. Mizarstvo Belak, Frankopanova 23 21881-17

ŽIVALI

do 20 besed 15 din. vsaka nadaljnja beseda 1 din

Zgubil se je mlad

LOVSKI PES »Reks«, z dolgim repom. Odda naj se proti nagradi v Dal matinski 18. 21894-24

Naročniki kupujte in ter oglasi te pri naših inseren-

Od Morave do Save od Donave do Drave proti kašlju vzemi

Karamelle Rave

Zavoječek din 5- v apotekah

Širite „Večernik“!

Kalivna pecesa

v veliki izbiri in najugodnejše nudi

TISKOVNA

DRUŽBA Z O. Z.

Maribor, Cankarjeva 1, telefon 25-45.